RIBIČ

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

7–8

LETO 2017
LETNIK LXXVI
ISSN 0350-4573

Srebrni vitez iz Idrijce (foto anja)

Podelili priznanja RZS in ZRD Ljubljana

Tradicionalno letno srečanje petnajstih RD, ki so članice ZRD Ljubljana, je potekalo 3. junija v zeleni okolici prelestne Kolpske doline. Udeleženci so prisluhnili nagovoru Slavka Lasnika, predsednika ZRD Ljubljana, in bili priča slovesni podelitvi priznanj. Sproščeno razpoloženje, ki je sledilo, se je zavleklo v mikavni popoldanski ribolov lipanov in turnir v balinanju.

Vsakoletna prijateljska srečanja predstavnikov članic ZRD Ljubljana so odlična priložnost za druženje, ribiški pogovor, izmenjavo mnenj pa tudi za ribolov in druge ribiške dejavnosti. Letošnje snidenje so imenitno pripravili v RD Kočevje. Poleg uradnega dela, ki je potekalo na domačiji Rugole v Bosljivi Loki tik pod Borovško goro, so ribičem ponudili pogostitev in možnosti ribolova v Kolpi, ki je žuborela vsega nekaj metrov stran.

Po dobrodošlici in začetnem ribiškem klepetu je besedo prevzel Slavko Lasnik. V nagovoru je pozdravil vse udeležence in organizatorje, se jim zahvalil za obisk in napovedal dnevni red srečanja. Z Igorjem Klobovesom, podpredsednikom RZS, in mag. Igorjem Miličićem, sekretarjem RZS, je podelil priznanja RZS in ZRD Ljubljana. Vsakega prejemnika priznanja je tudi predstavil in se mu zahvalil za trud in dolgoletno delo.

Med slovesno podelitvijo priznanj je še posebej izstopal **Matevž Pogačnik** iz RD Železniki, ki je prejel plaketo Ivana Franketa, najvišje priznanje v slovenskem sladkovodnem ribištvu. Pogačnik, ki je RD Železniki vodil zaporedoma več mandatov, se je v kratkem nagovoru zahvalil za izkazano čast, opisal vsebino svojega dolgoletnega dela v ribištvu in izpostavil nujnost sodelovanja med starejšo in mlajšo generacijo ribičev.

Tik pred zaključkom uradnega dela je Lasnik govorniški oder predal Vladimirju Mikcu, predsedniku RD Vrhnika, ki je vse seznanil s posledicami nedavne ekološke katastrofe na Vrhniki, ki se je zgodila zaradi požara v podjetju Kemis.

Nato sta sledila druženje in kosilo, tradicionalno srečanje pa so udeleženci sklenili s srečelovom in popoldanskim muharjenjem lipanov v Kolpi.

Jure Ušeničnik

Plaketo Ivana Franketa, najvišje priznanje v slovenskem sladkovodnem ribištvu, je prejel Matevž Pogačnik iz RD Železniki (v sredini) skupaj s Slavkom Lasnikom, predsednikom ZRD Ljubljana, in Igorjem Klobovesom, podpredsednikom RZS).

Priznanja ZRD Ljubljana

Bronasta priznanja so prejeli: Jernej Černak (RD Dolomiti), dr. Tomaž Lavrič (RD Bistrica Domžale), Marijan Kerč (RD Dolomiti), Dušan Pečnik (RD Straža Sava), Ciril Zrnec (RD Straža Sava), Duško Pančič (RD Straža Sava), Vladimir Mikec (RD Vrhnika), Miro Mahnič (RD Žiri), Vital Justin (RD Žiri), Štefan Sabari (RD Žiri), Jožef Simerl (RD Medvode), Drago Polak (direktor Savskih elektrarn Ljubljana), mag. Igor Miličić (sekretar RZS), dr. Miroslav Žaberl (predsednik RZS) in Tomo Mächtig (odvetnik).

Zlato priznanje je prejel Teodor Gantar (RD Barje).

Priznanja RZS

Znak za ribiške zasluge so prejeli Miran Kovač (RD Kočevje), Matija Vrtačnik (RD Kočevje), Vinko Čož (RD Grosuplje), David Merhar (RD Ribnica), Blaž Mikuž (RD Kočevje), Boris Jezovšek (RD Grosuplje), Matjaž Križnar (RD Sora), Marko Barišič (RD Vrhnika).

Priznanje **red za ribiške zasluge II. stopnje** so prejeli Miha Urh (RD Cerknica), Stanislav Demšar (RD Visoko), Vojko Štanfelj (RD Ribnica) in Peter Weibl (RD Visoko).

Priznanje red za ribiške zasluge I. stopnje so prejeli Tomaž Arko (RD Kočevje), Antonija S. Pečnik (RD Straža Sava), Rajko Gostič (RD Bistrica Domžale) in Martin Movern (RD Bistrica Domžale).

Plaketo RZS so prejeli Slavko Lasnik (RD Straža Sava), Marica Okršlar (ZRD Ljubljana), Janez Dolinar (RD Visoko), Ferdinand Šmid (RD Železniki), Avguštin Weiss (RD Vevče), Janez Zavec (RD Medvode), Igor Kloboves (RD Barje), Franc Zakovšek (RD Vevče) in Jože Trojar (RD Sora).

Plaketo Ivana Franketa je prejel Matevž Pogačnik (RD Železniki).

RIBIČ
GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

Ribič je z odločbo Ministrstva za kulturo, št. 61510-42/2014/3, izdano 16. 5. 2014, vpisan v razvid medijev pod zaporedno številko 1880.

ISSN 0350-4573
UDK 632

Izdaja
Ribiška zveza Slovenije,
1001 Ljubljana, p. p. 2974.
Izhaja vsak prvi teden v mesecu, razen številk 1-2 in 7-8, ki so združene.

Uredništvo in uprava:
Tržaška cesta 134
1000 Ljubljana

Telefon:
uredništvo:
(01) 256 12 97
tajništvo:
(01) 256 12 94
041 738 849
telefaks:
(01) 256 12 95
www.ribiska-zveza.si

NASLOVI ELEKTRONSKE POŠTE RIBIŠKE ZVEZE SLOVENIJE:
Ribiška zveza Slovenije
info.rzs@ribiska-zveza.si
sekretar RZS
sekretar.rzs@ribiska-zveza.si
tajništvo RZS
tajnistvo.rzs@ribiska-zveza.si
računovodstvo RZS
racunovodstvo.rzs@ribiska-zveza.si
uredništvo glasila Ribič
glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si

Transakcijski račun:
02010-0017838266

UREDNIŠTVO:
odgovorni urednik:
Igor Holy

UREDNIŠKI ODBOR:
predsednik:
Igor Kloboves

Člani:
prof. dr. Vlasta Jenčič, Borut Jerše, Lenart Levičar Bahtijari, Tone Škrbec, Jure Ušeničnik

ČASOPISNI SVET:
predsednik:
dr. Tomo Korošec

Člana:
dr. Jože Ocvirk, dr. Božidar Voljč

Lektoriranje:
Marjetka Šivic

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost se od glasila obračunava davek na dodano vrednost.

Naklada: 11.100 izvodov

Priprava za tisk in tisk:
Tiskarna SCHWARZ PRINT, d. o. o.

Vsebina

DOGODKI
Podelili priznanja RZS in ZRD Ljubljana
Jure Ušeničnik 202

AKTUALNO
Dih smrti v reki Ljubljanici
Anton Komat 204
Varuh narave
Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za okolje, Sektor za ohranjanje narave 206

OHRANIMO NARAVO
Akumulacija Vrhovo
Milan Štraus 207

RIBIŠTVO
Ribe kot pokazatelji obremenitve okolja z onesnaževalci
Prof. dr. Vlasta Jenčič, dr. vet. med. 210

JUBILEJI
Visok jubilej RD Bistrica
Lenart Levičar Bahtijari 212
Izberite si najuspešnejši dan za ribolov 215

REPORTAŽE
Jezero Monster carp
Krištof Cuderman 216
Dvakrat zlati dorado
Dr. Jože Ocvirk 218

ČUDOVITI RIBIŠKI DNEVI
Majske prigode
Lenart Levičar Bahtijari 220

ALI JIH POZNAMO
Poletje pod Šmarno goro
Jure Ušeničnik 224

SVETOVNA PRVENSTVA
V pričakovanju najboljših mladih muharjev z vsega sveta
Boštjan P. Zagožen, Igor Miličić 227

Srečno, fantje!
Tone Škrbec 228

DRŽAVNA PRVENSTVA
Pred veliko preizkušnjo
Tone Škrbec 229

IZ RIBIŠKIH DRUŽIN
Mala šola ribolova
Konrad Hohler - Rady 230

MUHARSKI KOTIČEK
Poletje z muharico
Tomaž Modic 234

NASVETI
Poletni ribolov somov
Radek Filip 235

V SPOMIN
Maks Marinčič 237
Franc Kovačič 237

RIBIČI KUHAJO
Krapov džuveč in babuška v cvičku
Borut Jerše 238

ZA RAZVEDRILO 239
Križanka, sudoku
Jože Petelin 239

V posameznih prispevkih izražena stališča ne predstavljajo nujno tudi stališč uredništva.

Obvestilo dopisnikom Ribiča

Dopisnike prosimo, da svoje prispevke pošiljajo na e-naslov:

glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si,

izpis prispevka pa z običajno pošto na naslov uredništva.

Prispevke za glasilo Ribič je treba poslati uredništvu trideset (30) dni pred izidom, nujna obvestila pa dvajset (20) dni pred izidom.

Poslanih prispevkov ne vračamo, razen na avtorjevo željo. Izvirnike hranimo 15 dni od objave v glasilu.
Po sklepu predsedstva RZS z dne 18. oktobra 2003 ne honoriramo:
- pisem bralcev,
- kapitalnih ulovov,
- obvestil,
- poročil o delu strokovnih delovnih teles RZS.

Nenaročene prispevke bomo objavljali skladno z razpoložljivim prostorom in njihovo aktualnostjo. Da bi se izognili neobjavam, občasnim dopisnikom svetujemo predhodni posvet z odgovornim urednikom, da bi skladno s programsko zasnovo zagotovili tematsko uravnoteženost vsebine Ribiča.

Uredništvo

Dih smrti v reki Ljubljanici

Požar v Kemisu je povzročil hudo onesnaženje širše okolice Vrhnike in vodovja reke Ljubljanice s POP-si (Persistent Organic Pollutants), obstojnimi organskimi onesnaževali. V prihodnjih letih se bomo morali ukvarjati s posledicami vdora najhujših strupov (dioksini, furani, PCB-ji) tudi v vodne organizme Ljubljanice ter njihovega družnega delovanja (sinergija).

Kemijske analize nič ne povedo o skupnih učinkih koktajla strupov, katerih koncentracije se množijo skozi prehranjevalno verigo v vodnem okolju. Ker so navedeni POP-si tudi hormonski motilniki (Hormone Disrupting Pollutants – v nadaljevanju HDC-ji), je obvezno uvesti biološko spremljanje (biomonitoring) in biološke teste z ribami, od rastlinojedih do plenilskih vrst. Odličen test spremembe spola pri ribah zaradi učinka HDC-jev obvlada katedra za ihtiologijo Veterinarske fakultete v Ljubljani pod vodstvom prof. dr. Vlaste Jenčič. Teste, ki zaznavajo skupne učinke genotoksičnih in mutagenih kemikalij, pa obvladujeta dr. Metka Filipič z Nacionalnega biološkega inštituta in biolog mag. Peter Firbas. Vsi ribiči in njihove organizacije bi morali zahtevati uvedbo biološkega spremljanja rib in drugih organizmov na reki Ljubljanici.

Sodobna civilizacija izdeluje kemikalije, ki v naravi nikoli niso obstajale. Mnoge med njimi so HDC-ji. Ogroženi so vsi organizmi, od mikroorganizmov, nevretenčarjev in vretenčarjev ter celo rastline. Učinki delovanja HDC-jev na populacijah divjih živali, laboratorijskih živali in ljudeh so si zelo podobni. Splošna hipoteza HDC-jev je izjemno zapletena. Raziskovalci so opravili zanimivo in razburljivo duhovno potovanje po načelu *Dlje kot greš, dlje ti kažejo*. To osvetljujejo tudi njihove slikovite izjave: »Več kot vemo, manj vemo; bolj kot raziskujemo, bolj ugotavljamo, kako zapleten je sistem.« Vse skupaj se še vedno vrti okrog vprašanja potrditve »vzročne povezave«. To seveda zlorablja kemična industrija, ki novači kupljive znanstvenike, da za primeren kup denarja prodajo svojo dušo hudiču oz. podpišejo karkoli na željo plačnika. Hkrati rešitev problema zamegljuje velik časovni zamik med izpostavljenostjo strupom in nastalimi zdravstvenimi posledicami. V vmesnem času lahko strup izgine iz tkiv, kar onemogoča vzročno prepoznavanje krivca.

Poseben problem so učinki medsebojnega delovanja koktalja kemikalij, katerim so organizmi izpostavljeni hkrati. To pa še ni vse; nerazgradljivi POP-si imajo strašljivo lastnost, da se biomagnificirajo[1] v prehranski verigi. Spoznajmo si niz: rečni sediment – rastlinski plankton – živalski plankton – mali rakci – ribji drobiž – plenilske ribe – človek in množimo z deset vsak člen prehranske verige. Recimo, da je v usedlini 0,1 mikrograma strupa/kg teže, kar je še dopustna količina – rastlinski plankton 1 mikrogram/kg – živalski plankton 10 mikrogramov/kg – mali rakci 100 mikrogramov/kg – ribji drobiž 1.000 mikrogramov/kg – plenilske ribe 10.000 mikrogramov/kg in človek 100.000 mikrogramov strupa/kg telesne teže, torej stotisočkrat več strupa, kot ga je v usedlini! V skici biomagnifikacije PCB-jev, merjene v organizmih jezera Ontario (Kanada), so še bolj grozljive številke.

Ker strupi vstopajo v ribe tudi skozi kožo in škrge, se srečujemo še z njihovo biokoncentracijo.

Kakšne številke bi našli v Ljubljanici prihodnje leto ali čez tri leta? Zahtevajte meritve!

Zaradi zapletenosti delovanja HDC-jev je praktično nemogoče zagotoviti zanesljivost »dokončnih dokazov« na fizikalno-kemični ravni, zato je edina rešitev uporaba biološkega spremljanja na živalih. Usoda živali, na katere delujejo HDC-ji, dramatično sporoča, kaj čaka človeka, če ne bo ukrepal takoj. Kar se dogaja živalim, se bo zgodilo ljudem.

Leta 1993 je prof. John Sumpter iz Brunel Univesity na reki Lea v severnem delu Londona zgrožen opazil, da so ribji samci imeli vse značilnosti ženskega spola. Sumpter je v njih nameril do 100.000-kratne presežke vitelogenina, ženskega hormona, ki uravnava nastanek rumenjaka v ribjih ikrah. Rezultati so bili najbolj šokantni ob iztoku čistilnih naprav. V kanalizaciji je bilo nekaj, kar spreminja spol. Potem je Sumpter testne ribe zaprl v žične kletke, jih spustil v reko in čez tri tedne opravil analize. Dobil je enak rezultat, toda še vedno ni našel skrivnostne snovi, ki je feminizirala samce. Vodovodno podjetje je o nenavadnih Sumpterjevih najdbah obvestilo državne organe, vmešale so se varnostne službe in raziskave razglasile za državno skrivnost. Sumpter o svojih raziskavah ni smel niti črhniti, kaj šele, da bi jih objavil. Skratka, *top secret*! Minilo je skoraj dve leti, preden je pristojni minister razveljavil strogo zaupnost. V tem času je Sumpter razvil odličen biotest, nadzorovan vnos testnih rib v zastrupljeno vodno okolje. Ker so bile merilne naprave pregrobe, da bi zaznale prisotnost tako majhnih količin HDC-jev, je Sumpter obrnil dokazni protokol: ribe je v laboratoriju izpostavil različnim HDC-jem, ki so bili kontrolirano razredčeni pod mejo odkrivanja naprav analitske kemije in opazoval posledice. Rodilo se je spremljanje vodnega okolja s pomočjo rib. Sledile so raziskave prof. Rolanda Billarda na ribah reke Seine, Sumpterjeva študentka pa je za svoj doktorat proučila ribe reke Elbe blizu Hamburga. Rezultati so bili povsod enaki.

V reki Kolumbija v zvezni državi Washington je James Nagler, profesor zoologije z univerze Idaho, odkril nenavadne spremembe v populaciji postrvi. Skoraj vse odlovljene postrvi so bile videti samice. Preiskava DNK pa je pokazala, da je bilo med postrvmi navidezno »ženskega spola« veliko samcev, torej s kromosomi XY, namesto XX. Naglerjeva odkritja so v po-

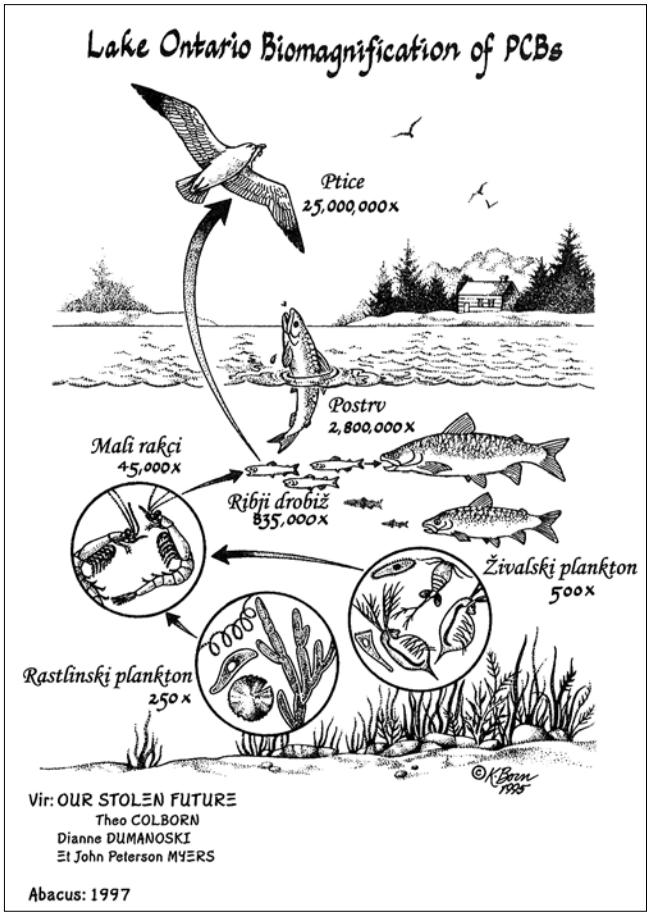

vezavi s Sumpterjevimi odkritji naletela na takojšen odmev v Angliji. Angleška vlada je hitro podprla raziskave v domačih rekah. Rezultati so bili presenetljivi: v dveh onesnaženih rekah so našli enako stanje kot v Kolumbiji. Polovica rib je bila ženskega spola, druga polovica pa niti ženskega niti moškega.

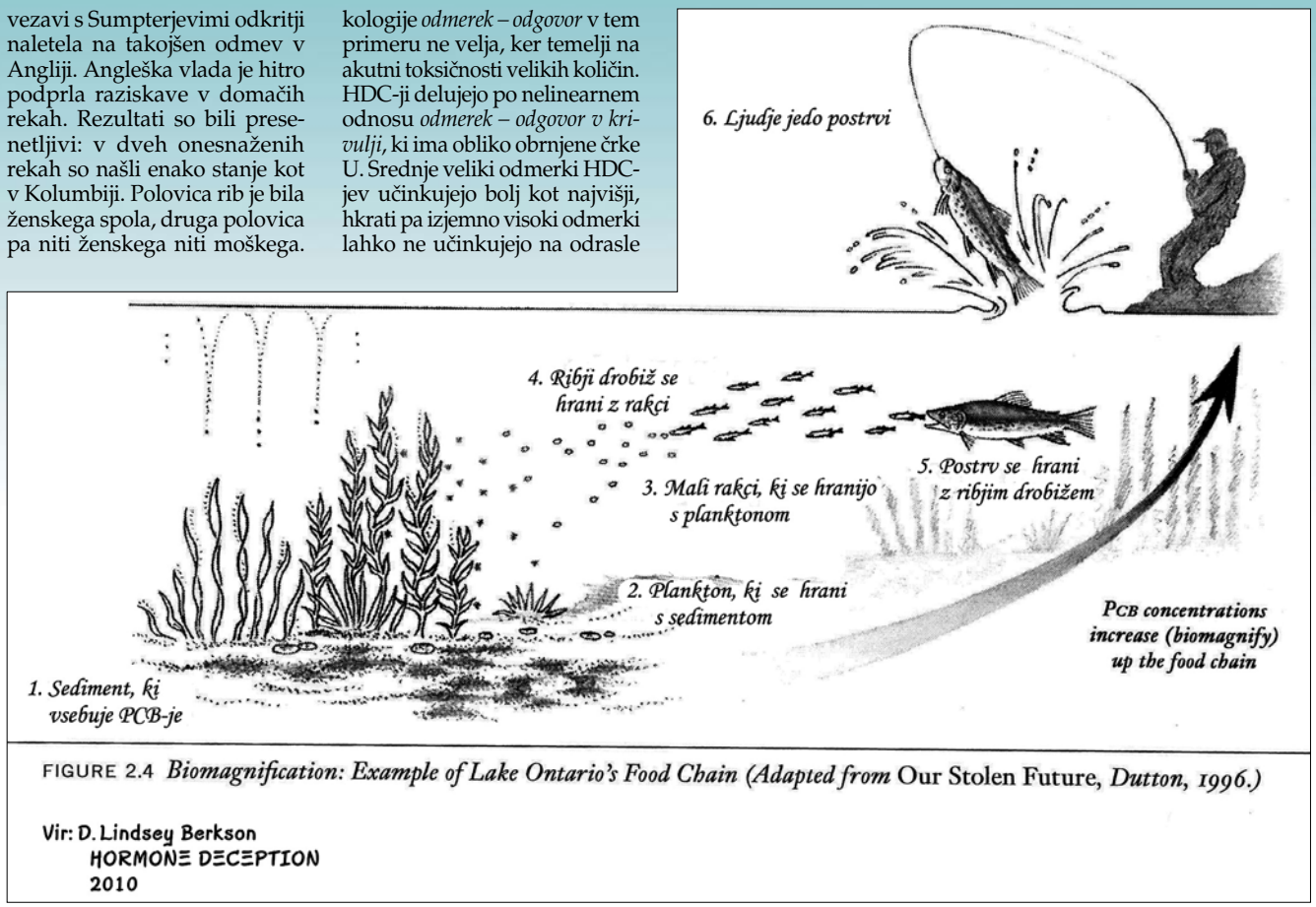

FIGURE 2.4 *Biomagnification: Example of Lake Ontario's Food Chain (Adapted from* Our Stolen Future, *Dutton, 1996.)*

Vir: D. Lindsey Berkson
HORMONE DECEPTION
2010

Angleški raziskovalci so čudna dvospolna bitja poimenovali *interseks* ribe. Njihove gonade niso bile niti ovariji niti testisi, ampak oboje hkrati. Raziskovalci so na histoloških rezih videli čudno tkivo, ki je proizvajalo tako spermije kot jajčeca. Večino dvospolnih postrvi so našli na iztokih čistilnih naprav. Nekaj je bilo v vodi in tisto, kar je sprožalo feminizacijo, je prihajalo iz čistilnih naprav. Toda takih dramatičnih dogajanj niso opazili le pri ribah. V jezeru Apopka na Floridi je dr. Louis Guillette našel aligatorje z nenavadno majhnimi penisi. Preiskava krvi samcev je pokazala izjemno povišanje koncentracije ženskih spolnih hormonov, raven moških pa je bila komajda merljiva. Vsa odkritja so povezala raziskovalce, ki so poprej ločeno proučevali problem HDC-jev pri ribah, dvoživkah, plazilcih, ptičah, sesalcih in človeku. Bili so pogumni raziskovalci, kajti nanje so treskale strele kemične industrije, ki se je zbala za svoje silne profite. Plačanci so vreščali, da ni »dokončnega dokaza«, to pa je bilo tudi vse, kar so imeli povedati.

Laboratorijski poskusi z nizkimi in izjemno nizkimi koncentracijami HDC-jev dokazujejo, da klasični linerni zakon toksikologije *odmerek – odgovor* v tem primeru ne velja, ker temelji na akutni toksičnosti velikih količin. HDC-ji delujejo po nelinearnem odnosu *odmerek – odgovor v krivulji*, ki ima obliko obrnjene črke U. Srednje veliki odmerki HDC-jev učinkujejo bolj kot najvišji, hkrati pa izjemno visoki odmerki lahko ne učinkujejo na odrasle osebke, so pa toliko bolj usodni za potomstvo. Zato so metode klasične toksikologije za HDC-je neuporabne.

HDC-ji delujejo posamezno, prištevno (aditivno) in družno (sinergično). Na svetu je od 75.000 do 85.000 različnih sintetičnih kemikalij, testiranih pa je zgolj nekaj odstotkov. Če bi želeli testirati vsako sintetično kemikalijo (način delovanja, vpojnost, porazdelitev, razgradnjo, skladiščenje, izločanje itn.) tudi v stotih letih ne bi prišli nikamor. Nepremostljiva težava je tudi medsebojno delovanje koktajla strupov v organizmih, pri katerem je skupni učinek HDC-jev bistveno večji kot vsota posledic delovanja vsakega izmed njih. Če bi hoteli testirati zgolj tisoč najpogosteje uporabljenih kemikalij v kombinaciji po tri skupaj, z eno samo koncentracijo kemikalije za poskus, bi potrebovali 166 milijonov različnih poskusov. Misija nemogoče! Hkrati pa neverjetna kompleksnost učinkov in posledic preprečuje vsako razlago po načelu vzrok–posledica, kar povzroča nočno moro toksikologov. Lahko ugotovimo le, da kemične analize ne povedo ničesar o posledicah, zato so nujni biotesti in biološko spremljanje. Pa še nekaj: biološko spremljanje je vsaj desetkrat cenejše!

V Sloveniji je bil doslej opravljen en sam poskus biološkega spremljanja vpliva HDC-jev, in sicer na skladkovodnih ribah. Nagovoril sem predstojnico katedre za ihtiologijo Veterinarske fakultete v Ljubljani, prof. dr. Vlasto Jenčič, in izprosil nekaj denarja z Oddelka za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana. Skromna sredstva so zadostovala le za obseg dela, ki je komajda omogočil uvajanje eksperimentalnega protokola. Le neomajnemu prizadevanju in srčnosti prof. Jenčičeve se moramo zahvaliti, da smo dobili prvo tovrstno slovensko raziskavo, in sicer *Onesnaženost reke Ljubljanice s pomočjo ugotavljanja spremembe spola pri ribah*. Raziskava se je začela leta 2007 na povirju reke Ljubljanice do iztoka v reko Savo. Odlovili in raziskali so razmeroma malo rib. Histološko so določili spol ter ocenjevali stopnjo spermatogeneze in pojav jajčnih celic (testikularnih oocitov) v vzorcih mod. Pri 10,5 % samčkov (odlovljenih na mestu, kjer reka zapusti Ljubljano) so ugotovili pojav oocitov v tkivu mod, kar kaže na posledice zastrupljenosti reke s HDC-ji. Raziskovalci so želeli nadaljevati delo na večjih vzorcih in tudi na drugih rekah v Sloveniji, toda pritok denarja je bil ustavljen. Uradniki MOL so mi prišepnili, da bi rezultati preveč vznemirili javnost. Verjetno bo ta scenarij v igri tudi pri sedanji zastrupitvi Ljubljanice.

Vse bolj ugotavljamo neuporabnost številnih »ocen tveganj«, pri katerih gre za kvantitativne modele, ki temeljijo na fizikalno-kemičnih parametrih, ne pa na podatkih biološkega spremljanja. Taka znanstvena metoda ter sedanja sektorska organiziranost družbe in znanosti, zaradi katere uporabljajo kemijske analize, ločene za prst, vodo, zrak, pesticide, industrijske kemikalije, aditive, hrano, zdravila, itn., pa vodi v slepo ulico, kjer so mogoče tudi zlorabe. Ne obravnavajo stanja celotnega živega sistema. Le biološko spremljanje lahko opazuje vse nivoje biotske organizacije v nizu od ekosistema – biocenoze – populacije – organizma – tkiva – celic do molekule DNK.

Anton Komat

[1] Biomgnifikacija: proces, v katerem se strupene snovi zadržujejo v maščobnem tkivu, pri čemer se po zaužitju njihova koncentracija povečuje v tkivih vrst, ki so v prehranski verigi višje od zastrupljene vrste.

Varuh narave

Odgovor Ministrstva za okolje in prostor na pobudo za vključitev varuha narave v Zakon o ohranjanju narave

Na Ministrstvo za okolje in prostor smo v začetku aprila 2017 prejeli pobudo Lovske zveze Slovenije, Ribiške zveze Slovenije, Planinske zveze Slovenije, Zveze tabornikov Slovenije, Kinološke zveze Slovenije, Čebelarske zveze Slovenije in Turistične zveze Slovenije, da se v Zakon o ohranjanju narave opredeli kot samostojen institut varuh okolja in narave s poslanstvom ohranjanja narave kot temeljnega pogoja zdravega življenjskega okolja človeka.

Iz pobude veje skrb za naravo, zavedanje o medsebojni povezanosti in odvisnosti človeka in narave, pomembnosti ohranjene narave, kot pogoja za človekov obstoj in kakovostno življenje. Pa tudi zavedanje o tem, da se trendi ogrožanja narave s strani človeka nadaljujejo in da je interes narave v družbi premalo upoštevan. Posebno veseli enotnost in soglasnost sedmih različnih velikih in pomembnih nevladnih organizacij v odločenosti, da je naravi treba nameniti večjo pozornost.

Na Ministrstvu za okolje in prostor smo pobudo temeljito proučili, predvsem v smislu vprašanja, ali bi nov institut glede na že obstoječe, dejansko pripomogel k učinkovitejšemu ohranjanju narave. Ob tem smo se morali ozreti na temeljni odnos človeka do narave, saj ta pogojuje doktrino njenega varstva, vključno s prepoznavanjem vrednosti narave ter opredeljevanjem in izvajanjem varstvenih ukrepov. Na tej temelji tudi obstoječi sistem ohranjanja narave. Zato podajamo nekaj uvodnih pojasnil in razmišljanj glede razmerja človek – narava.

Skozi minula obdobja človeške družbe so se oblikovala različna razmerja med človekom in naravo, z večjo ali manjšo medsebojno povezanostjo, soodvisnostjo, uravnovešenostjo. V naši zahodno usmerjeni družbi v tem času izrazito prevladuje paradigma, da je narava v službi človeka, tako da človeški družbi nudi kakovostno in zdravo življenjsko okolje, naravne vire in prostor za sprostitev in rekreacijo. V tem primeru se narava, vključno z živimi bitji, vrednoti skozi merila ekonomske vrednosti, dandanes skozi vse bolj popularne t.i. ekosistemske storitve. Trend je, da se v ekosistemske storitve pretvorijo tudi učinki, ki jih imajo na človeka vrednote narave, ki so bile doslej pojmovane nematerialno. Čim večjo korist narava nudi človeku, tem več so v ekonomskem pomenu vredne njene storitve, deli narave z večjo ekonomsko vrednostjo pa naj bi bili prednostni pri varstvu, obsegu in intenzivnosti varstvenih ukrepov.

Povsem drugačno razmerje med človekom in naravo, ki je bilo v nekaterih družbenih skupnostih po svetu v določenih obdobjih že prisotno in je povsem verjetno kje v manjših skupnostih tudi dandanes, v našem zahodnem dojemanju narave pa je komaj opazno, je razmerje, v katerem človek priznava naravi vrednost same po sebi, brez tehtanja lastnih koristi. V tem primeru človek tudi drugim bitjem priznava pravico do življenja, in zdravega življenjskega okolja in vedno znova, ko se odreka hrupu, strupom, sevanjem ipd. v bližini svojih naselij, pomisli tudi na »željo« in pravice drugih živih bitij do življenja in zdravega življenjskega okolja. Tudi ob postavljanju pravice človeka do pitne vode pomisli na pravico drugih živih bitij do vode kot osnovnega življenjskega okolja. Vrednost narave je intrinzična, njej lastna, nematerialna in neodvisna od človekovih koristi. Doktrina varstva, ki izhaja iz takega dojemanja narave, ima za cilj varovanje narave kot človeku enakovredne sobitnosti.

Zakon o ohranjanju narave, ki je sistemski zakon na področju ohranjanja narave, sledi obema doktrinama. Temelji na 73. členu Ustave Republike Slovenije, ki obvezuje vsakogar k varovanju naravne in kulturne dediščine, pri čemer pojem naravna dediščina obsega izjemne in posebno vredne dele nežive in žive narave, vključno z naravnimi vrednotami in sestavinami biotske raznovrstnosti. **Doktrina, v kateri je narava obravnavana kot vrednota in v kateri se ji priznava lastno pravico do obstoja in življenja ter lastno subjektiviteto nasproti človeku, je v Zakonu o ohranjanju narave najbolj izrazito izražena prav v določilu, na katero se vsebinsko, v pomenu pomagati naravi, navezuje obravnavana pobuda. To je določilo (v 118. členu ZON), s katerim je dana možnost zastopati naravo v vseh upravnih in sodnih postopkih, podobno kot je urejeno zastopanje nemočnih in mladoletnih oseb. S tem določilom je naravi dan glas stranke v postopku, s katerim se enakovredno drugim glasovom strank lahko izrazi interes narave – interes živali ali rastline prostoživeče vrste, ekosistema ali druge sestavine biotske raznovrstnosti, naravne vrednote. Glas za zastopanje narave je dan organizacijam, ki naj bi glede na svoje poslanstvo, naravo najbolje poznale, najbolje čutile njene potrebe in ki naj bi bile interesno nevtralne do ekonomskih ali drugih subjektivnih koristi. Zakon o ohranjanju narave tako daje pravico in dolžnost zastopanja interesov ohranjanja narave Zavodu RS za varstvo narave in društvom, ki pridobijo status društev, ki delujejo v javnem interesu ohranjanja narave, pri čemer so to tista društva, ki s svojim delovanjem pomembno prispevajo k ohranjanju narave s tem, da dejavno sodelujejo pri ohranjanju narave, izvajajo promocijo ohranjanja narave ali širijo strokovno znanje na področju ohranjanja narave z izobraževanjem in vzgojo (118. in 137. člen zakona).** Možnost zastopanja interesov ohranjanja narave obstaja že več kot 15 let, pa kljub temu v praksi ni bila velikokrat uporabljena. V posameznih primerih, ko pa je bila, se je s priznanjem Upravnega sodišča RS glede upravičenosti zastopanja interesov ohranjanja narave s strani društva s statusom delovanja v javnem interesu ohranjanja narave že začrtala in utrdila pravna praksa.

Obravnavana pobuda za vzpostavitev instituta varuha narave je utemeljena izrazito na koristi narave za človeka, in sicer v pomenu ohranjanja narave kot pogoja zdravega življenjskega okolja človeka. Temelji na tistih členih Ustave Republike Slovenije (navedeni 17., 34., 35., 72. člen), ki določajo nedotakljivost človekovega življenja, človekove telesne in duševne celovitosti, pravico do osebnega dostojanstva in varnosti ter pravico človeka do zdravega življenjskega okolja. V pobudi, ki se sklicuje na ustavno možnost (159. člen), da se z zakonom za varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin določijo posebni varuhi pravic državljanov, je navedeno: »Temeljna pravica posameznika v skrbi za zdravo življenjsko okolje zase in za bodoče generacije je, da (se) varuje narava (njena biotska raznovrstnost skozi ohranjanje naravnega ravnovesja), saj je naravno ravnovesje, s katerim se ohranja biotska raznovrstnost kot bistvo narave, dejanski temeljni pogoj zdravega življenjskega okolja za človeka. Posameznik, ki živi v družbi, ima tako pravico zahtevati, da je družba urejena na tak način, da se bo zagotavljal osnovni pogoj njegovega življenja – to je tudi varovanje narave same.« Tako je pobudo razumeti kot željo

za vzpostavitev dodatnega instituta za uveljavljanju pravic človeka do zdravega življenjskega okolja, ne glede na to, da se ustavna zahteva po varovanju pravice človeka do zdravega življenjskega okolja že uresničuje na podlagi Zakona o varstvu okolja (Uradni list, RS, št. 39/06 – UPB in spremembe) in Zakona o varuhu človekovih pravic (Uradni list RS, št. 71/93 in spremembe), kot je tudi navedeno v sami pobudi.

V povezi z navedenim menimo, da je institut varuha narave, kot je predlagan v pobudi, v svojem bistvu že vzpostavljen, in sicer na dveh mestih:

- **prek varuha človekovih pravic, predvsem v delu, kjer je narava obravnavana kot pogoj za človekovo zdravo okolje, in**
- **prek možnosti zastopanja interesov ohranjanja narave v delu, kjer je narava obravnava kot vrednota, kot naravna dediščina in subjektiviteta z lastno pravico do obstoja in življenja.**

Zato menimo, da z dodatnim in novim institutom varuha narave in s prestavljanjem obstoječih določil iz predpisa v predpis ne bi mogli bistveno pripomoči k ohranjanju narave. Bolj pomembno se nam zdi, da se **obstoječi institut zastopanja interesov ohranjanja narave bolje uveljavi v praksi.**

Varstvo narave je v svojem bistvu vsakodnevna pozornost do vseh številnih ravnanj človeka v naravi in prizadevanje za to, da so ravnanja odgovorna, premišljena in spoštljiva do narave. Zato je zelo pomembno, da je glasnikov narave čim več in glede na to je vloga nevladnih organizacij s svojimi množičnim članstvom nenadomestljiva. Ugotavljamo pa, da se tudi društva, ki so pridobila status društva, ki deluje v javnem interesu, ne zavedajo zadosti pravice in dolžnosti v povezavi z zastopanjem interesov ohranjanja narave, kot jo daje Zakon o ohranjanju narave. Zato bomo ob spremembi Zakona o ohranjanju narave v povezavi s 118. in 137. členom zaradi preglednosti in jasnosti med pojmi posebej opredelili pojem »zastopnik interesov ohranjanja narave«.

Pobuda za varuha narave je bila priložnost za ponoven razmislek o odnosu naše družbene skupnosti do narave, o vrednotah oziroma vrednosti narave in analitičen pogled na zastopanje njenih pravic. Pri tem je mogoče ugotoviti, da možnosti, ki jih imajo zastopniki interesov ohranjanja narave, niso izkoriščene. Najpomembnejše pa je, da se ob zastopanju interesov narave dejansko sliši glas narave, njene potrebe, »želje in čutenja« in da koristi za človeka vsaj v tej njegovi vlogi stopijo v ozadje. Sicer v vsakem primeru ohranjena narava koristi človeku, le da praviloma kratkoročne koristi zamenjajo dolgoročne.

Ministrstvo za okolje in prostor
Direktorat za okolje
Sektor za ohranjanje narave

Akumulacija Vrhovo

Akumulacija Vrhovo, v nekaterih pisnih virih poimenovana Vrhovsko jezero, predstavlja prvo pretočno – rečno akumulacijo v nizu zgrajenih hidroelektrarn na spodnji Savi.

Nastala je leta 1993 z izgradnjo HE Vrhovo. Višina zajezitve je 10,50 m, njena prostornina pa na koti 191 m.n.m znaša 7.103.085 m^3.

Kakovost vode reke Save v akumulaciji Vrhovo

Država je sprejela Uredbo o kakovosti površinskih voda za življenje sladkovodnih vrst rib *(Uradni list RS, številka 46/02, 41/04)*, Pravilnik o določitvi odsekov površinskih voda, pomembnih za življenje sladkovodnih vrst rib *(Uradni list RS, številka 28/05)*in Pravilnik o imisijskem monitoringu kakovosti površinske vode za življenje sladkovodnih vrst rib *(Uradni list RS, številka 71/02)*. Žal pa v Programu spremljanja kakovosti površinskih voda za življenje sladkovodnih rib Ministrstva za okolje in prostor spodnje Save nisem našel. Mnenje, ali gre pri tem za načrtno ali pa zgolj uradniško pozabo, prepuščam bralcem. Bom pa zgolj informativno ponovil zadnje dostopne podatke iz poročila državnega imisijskega monitoringa stanja reke Save v vplivnem območju Vrhovega za leto 2012 in 2013 *(MOP)*. Ti izkazujejo dobro kemijsko stanje s preseženimi okoljskimi standardi za živo srebro. Za ekološko stanje pa so parametri kakovosti za leto 2012 naslednji:

- fitobentos in makrofiti: saprobnost: dobro, trofičnost: dobro;

Zajezitveno območje HE Vrhovo v prostoru (spletni atlas Geopedia)

Zajezitveno območje HE Vrhovo iz zraka (Atlas okolja)

Vpliv zajezitve sega do Zidanega mosta

Izliv Savinje v mogočnejšo Savo

Pristanišče »radeške mornarice«

Ribiška tekmovalna trasa

- bentoški (talni) nevretenčarji: saprobnost: slabo, hidromorfološka spremenjenost: slabo;
- splošni fizikalno-kemijski elementi: BPK5: zelo dobro, nitrati: dobro, celotni fosfor: dobro, posebna onesnaževala: zelo dobro.

Laičnega komentiranja metodologije in rezultatov si ne upam. Vsekakor pa bi bili za širšo ribiško javnost zanimivejši podatki o vrednosti pomembnejših fizikalnih, kemijskih in bioloških parametrov zgornje ter spodnje vode hidroenergetskega objekta.

Ribe in ribištvo

Na porečju slovenskega dela Save je bilo kar nekaj bioloških raziskav (vodni nevretenčarji, ribe, dvoživke, …). Izpostavil bom predvsem ihtiološke, katerih rezultati neposredno zajemajo tudi vplivno območje HE Vrhovo:

- Ihtiološke raziskave reke Save od izliva Savinje do Jesenic na Dolenjskem (1985 - 1987, Zavod za ribištvo Ljubljana);
- Ihtiološke raziskave Save od HE Vrhovo do JE Krško (2004, EBRA Ljubljana, Zavod za ribištvo Slovenije);
- Ihtiološke raziskave Save in pritokov od Litije do sotočja Save in Savinje (2011, Zavod za ribištvo Slovenije).

V raziskavah zabeležene vrste piškurjev in rib:

piškurji *(Petromyzontidae)*:
- donavski potočni piškur *(Eudontomyzon vladykovi)*;

postrvi *(Salmonidae)*:
- potočna postrv *(Salmo trutta m. fario)*;
- šarenka *(Oncorhynchus mykiss)*;
- sulec *(Hucho hucho)*;

krapovci *(Cyprinidae)*:
- krap *(Cyprinus carpio)*;
- navadni koreselj *(Carassius carassius)*;
- srebrni koreselj *(Carassius auratus gibelio)*;
- pohra *(Barbus petenyi)*;
- mrena *(Barbus barbus)*;
- globoček *(Gobio gobio)*;
- zvezdogled *(Gobio uranoscopus)*;
- keslerjev globoček *(Gobio kessleri)*;
- beloplavuti globoček *(Romanogobio vladykovi)*;
- podust *(Chondrostoma nasus)*;
- ogrica *(Vimba vimba carinata)*;
- ploščič *(Abramis brama)*;
- androga *(Blicca bjoerkna)*;
- zelenika *(Alburnus alburnus)*;
- pisanka *(Alburnoides bipunctatus)*;
- pezdirek *(Rhodeus sericeus amarus)*;
- pisanec *(Phoxinus phoxinus)*;
- bolen *(Aspius aspius)*;
- beli amur *(Ctenopharyngodon idella)*;
- psevdorazbora *(Psevdorasbora parva)*;
- platnica *(Rutilus pigus)*;
- rdečeoka *(Rutilus rutilus)*;
- blistavec *(Leuciscus souffia)*;
- klen *(Leuciscus cephalus)*;
- jez *(Leuciscus idus)*;

činklje *(Cobitidae)*:
- navadna nežica *(Cobitis taenia)*;
- velika nežica *(Cobitis elongata)*;

rečne babice *(Balitoridae)*:
- rečna babica *(Barbatula barbatula)*;

pravi somi *(Siluridae)*:
- som *(Silurus glanis)*;

ščuke *(Esocidae)*:
- ščuka *(Esox lucius)*;

pravi ostriži *(Percidae)*:
- okun *(Gymnocephalus cernua)*;
- upiravec *(Zingel streber)*;
- smuč *(Stizostedion lucioperca)*;
- navadni ostriž *(Perca fluviatilis)*;

sončni ostriži *(Centrarchidae)*:
- sončni ostriž *(Lepomis gibbosus)*;

trske *(Gadidae)*:
- menek *(Lota lota)*.

Starejša literatura za območje Save omenja še prisotnost kečige *(Acipenser ruthenus)*, lipana *(Thymallus thymallus)*, linja *(Tinca tinca)*, rdečeperke *(Scardinius erythrophthalmus)*, črnooke *(Abramis sapa)*, kosalja *(Abramis ballerus)*, zlate nežice *(Sabanejewia balcanica)*, smrkeža *(Gymnocephalus schraetzer)*, čepa *(Zingel zingel)* in kaplja *(Cottus gobio)*. Ribiška družina Radeče na svoji spletni strani omenja tudi ulov tolstolobika, zapis pa ne navaja, za katerega od kitajskih posebnežev gre (sivi ali srebrni tolstolobik). Nam pa je lahko v tolažbo, da v naših razmerah (temperatura in pretok vode) nimata pogojev razmnoževanja.

Zajezena Sava pod Loko

Zajezena Sava pod Vrhovim

Hidroelektrarna Vrhovo

Na akumulaciji so svoje mesto našle tudi številne ptice.

Sicer pa bog ne daj, da se ponovi Amerika, kjer že v 16 državah srebrni tolstolobik predstavlja invazivno vrsto številka ena.

Za akumulacijo je torej značilna velika pestrost, žal tudi tujerodnih vrst rib. Število slednjih pa bo verjetno še naraščalo, zlasti tistih vrst, ki že naseljujejo pritoke srednje Save. Temu se žal ne da izogniti. Omilitveni ukrep je lahko samo njihova humana odstranitev (postopni odlov) in selektivna vlaganja izključno domorodnih vrst rib brez zatiskanja oči pred pomešanimi tujci.

Rezultati preteklih ihtioloških raziskav, evidence vlaganja in statistike ulova rib že izkazujejo prisotnost vplivov obratovanja hidroelektrarn (prekinitev selitvenih poti, sprememba vodnega režima, dvig temperature vode,…) in delovanja nas ribičev (vlaganje limnofilnih vrst rib). Seveda pa bo verodostojno oceno teh vplivov mogoče podati šele po raziskavah:

- stanja vrst in populacij vodnih nevretenčarjev, piškurjev, rib, rakov, … pod in nad hidroelektrarno;
- sprememb fizikalnih in kemičnih parametrov (temperatura, pasovna vsebnost kisika, prosojnost, …) na prehodu iz tekoče vode v ojezeritev;
- vpliva stopnjevanja pregrevanja vode na dolvodne akumulacije;
- slojevitosti in sestave transportirane antropogene usedline dna v ojezeritvi.

Rezultati raziskav so sicer predvidljivi ter zgolj za netenje sporov med ribiči in energetiki nepotrebni. Služiti morajo snovanju takšnih ukrepov (dvig kakovosti vode, selitvena prehodnost pritokov, vzpostavljanje nadomestnih drstišč, …), ki bodo dolgoročno omilili posledice gradnje in obratovanja hidroelektrarne za vse prisotne vodne organizme. Sicer pa ostaja odprto tudi vprašanje že načrtovane in ob gradnji pozabljene ali pa »zamešetarjene« ribje steze.

Akumulacija Vrhovo spada v Radeški ribiški okoliš, ki je s koncesijsko pogodbo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za trideset let dodeljen v upravljanje RD Radeče. Ocenjujem, da gre za eno od uspešnejših ribiških družin. Rezultati njihovega dela so vidni v ugodnem stanju rib in pridobljenih skupnih dobrinah (ribiški dom, ribogojnica, …) iz katerih še posebej izstopa v letih 1998/1999 zgrajena ribiška tekmovalna trasa.

Druge dejavnosti na akumulaciji

Osebno nasprotujem nepremišljenemu izkoriščanju slovenskega vodnega potenciala. Smatram, da bi s preudarno gradnjo bistveno omilili škodo na okolju in z bolj učinkovito rabo električne energije občutno zmanjšali potrebe po gradnji novih hidroelektrarn. Moram pa priznati, da je izgradnja hidroelektrarne Vrhovo prinesla lokalnemu prebivalstvu vrsto ugodnosti (nova delovna mesta, izkoriščanje tehnološke in namakalne vode, izboljšana poplavna varnost, čiščenje odpadnih voda, izgradnja nove cestne infrastrukture, možnosti novih športnih aktivnosti, razvoj gostinstva in rekreativnega turizma, …) – žal za ceno trajne izgube nekaterih naravnih vrednot. Je pa z akumulacijo vzpostavljen nek nov biotop, ki stalno ali občasno gosti kar 120 vrst ptic, med temi kar 50 vodnih vrst (D. Klenovšek). Gosti pa tudi ribe, rake, … Njihova pestrost in številčnost bo odvisna predvsem od našega umnega gospodarjenja z akumulacijo ter sposobnosti uvajanja tistih selektivnih ukrepov, ki bodo omilili škodo gradnje in obratovanja hidroenergetskega objekta.

Milan Štraus

Na avtorjevo željo prispevek ni lektoriran.

Ribe kot pokazatelji obremenitve okolja z onesnaževalci

Ribe, ki živijo v vodi, kamor se stekajo onesnažila tudi s kopnega, so zelo primerni organizmi za zgodnje ugotavljanje morebitnih posledic onesnaževanja okolja, saj se na onesnažila odzovejo z različnimi spremembami v svojem telesu. Ugotavljanje in merjenje takih sprememb v organizmih, tkivih, tekočinah, celicah ali biokemijskih procesih, nastalih zaradi izpostavljenosti organizma različnim kemikalijam, je zato uporabno orodje za merjenje različnih okoljskih obremenitev; imenuje se biološko spremljanje oz. biomonitoring.

Iz urbanih naselij in industrije se nenehno sproščajo tuje organske snovi (ksenobiotiki), na primer pesticidi, plastika, sintetična in klorirana barvila, ki so biološko težko razgradljiva in se zato kopičijo v okolju. V dvajsetem stoletju so izdelali na tisoče takšnih kemikalij, ki so se v sledovih nalagale v okolju, v šestdesetih letih pa so ljudje spoznali, da imajo vse te kemikalije lahko dolgoročne posledice za življenje kopenskih in vodnih živali, saj bodisi zaradi neposrednih izpustov ali pa zaradi hidroloških in atmosferskih procesov na koncu vse pristanejo v vodnem okolju. Ksenobiotiki sami po sebi v vodnem okolju ne kažejo škodljivih učinkov, posledice so vidne šele, ko pridejo v stik z različnimi vodnimi organizmi in tkivi njihovih notranjih organov. Mnogih takih vplivov na tkiva še niti ne poznamo, nekateri pa so precej dobro raziskani. Z ugotavljanjem sprememb teh tkiv in njihove intenzivnosti lahko posredno opravimo ekološko in okoljsko analizo tveganja za določeno kemikalijo. Neposredno ugotavljanje kemikalij je namreč lahko zapleteno ali sploh ni mogoče, saj nastanejo njihovi medsebojni vplivi. Tudi škodljive učinke na organizme je težko ugotavljati, saj nastanejo šele čez daljše obdobje. Ko pa se končno pojavijo, škodljivi uničujoči procesi segajo že predaleč in jih z različnimi ukrepi za zmanjševanje tveganja ni več mogoče popraviti. Tako so razvili sistem biomarkerjev, to je zgodnjih bioloških odzivov na okoljske snovi, ki so nastale zaradi človekovega vpliva. Biomarkerji so različne spremembe v telesnih tekočinah, celicah in tkivih, ki nastanejo kot odgovor na prisotnost strupov in njihovo intenzivnost. Navadno se pojavijo veliko prej, preden so vidne posledice obremenitve tudi navzven in so zgodnje opozorilo na morebitne posledice. Za oceno bioloških in biokemijskih odgovorov na okoliške onesnaževalce so še posebno primerne ribe, ki živijo v vodi, kamor se na koncu stekajo vsa onesnaževala in imajo pomembno vlogo v celotni prehranjevalni verigi. Kljub nekaterim oviram, kot so razlike v fiziologijah različnih vrst rib in njihova precej intenzivna mobilnost, je uporaba rib za ugotavljanje spremljanja onesnaževanja okolja še najbolj izvedljiva.

V literaturi je opisanih veliko načinov, s katerimi posredno lahko ugotavljamo obremenitve okolja z različnimi onesnaževali. Na tem mestu bomo opisali dva načina, na področju katerih smo tudi sami opravili nekaj začetnih (pilotnih) raziskav.

Mnoga onesnaževala, prisotna v iztokih odpadnih voda, motijo endokrini sistem in jih zato imenujemo hormonski oziroma endokrini motilniki. Taki hormonski motilniki lahko delujejo kot estrogeni (ženski spolni hormoni), androgeni (moški spolni hormoni) in progesteroni (naravni steroidi, ki jih izločajo jajčniki), največ pozornosti pa vzbujajo estrogeni. Kemikalije, ki naj bi imele vlogo hormonskih motilnikov, so poliklorirani bifenili (PCB), polibromirani bifenili (PBB), dioksini, plastika, na primer bisfenol A, nekateri pesticidi in fungicidi ter farmacevtske substance. Ribe so vse življenje izpostavljene omenjenim onesnaževalom in idealne za ugotavljanje učinkov hormonalnih motilnikov, saj imajo podoben endokrini sistem kot višji vretenčarji, hitro spolno dozorijo in imajo v zelo kratkem času veliko potomcev. V veliko raziskavah so ugotovili, da so pri prostoživečih živalih, vključno z ribami, samčki prevzeli lastnosti ženskih osebkov (feminizacija) in obratno, ženski osebki so prevzeli moške lastnosti (maskulinizacija) in je bila prizadeta sposobnost razmnoževanja. Prva poročila o ribah z značilnostmi moškega in ženskega spola (interseksualnost) in njihove povezave z onesnaženjem vode so iz Velike Britanije iz zgodnjih osemdesetih let prejšnjega stoletja. Omenjenim ugotovitvam so sledila številna poročila o opravljenih raziskavah v Evropi in drugod po svetu. Najdbe spolne motenosti oziroma feminizacije temeljijo na ugotovitvah vitelogenina (protein jajčnikov v krvi) ali oocit

Ljubljanica

(ženska jajčna celica) v testisih. Zelo malo študij pa obravnava maskulinizacijo samičk. Histologija spolnih organov je razen za ugotavljanje tumorjev, zajedavcev in drugih nepravilnosti zelo uporabna metoda tudi za ugotavljanje interseksualnosti. Vpliv kemikalij, ki so domnevno hormonski motilniki, je mogoče raziskovati v laboratorijskih razmerah na laboratorijskih ribah, kot so na primer zebrice. Razvili so tudi različne modele za oceno stopnje interseksualnosti oziroma hormonskih motenj, ki se lahko giblje od blage do močne izraženosti, kar je odvisno od števila, zrelosti in razporeditve oocit (jajčnih celic) v sicer običajnem testisu. Tudi pri nas smo po vzoru tujih znanstvenikov pred leti vpeljali metodologijo ugotavljanja interseksualnosti in prisotnost oocit v testisih ugotovili v sledovih. Čeprav smo preiskali malo – potekala je pilotna raziskava – bi težko

delali zaključke, smo pa vendarle lahko optimistični.

Drugi primer je kot biološko spremljanje nekoliko nenavaden, saj gre za zajedavsko bolezen postrvi *proliferativni nefrits*, za katero uporabljamo kratico PKD (Prolefirative Kidney Disease) in je velika težava v intenzivni vzreji. Zaradi biologije zajedavca, ki povzroča bolezen, to je praživalj *Tetracapsuloides bryosalmonae*, ki za svoje življenje poleg ribe nujno potrebuje še drugega gostitelja, prav tako praživalj – mahovnjaka (*Fredericella sultana*), živečega v organsko onesnaženih vodah, pristnost PKD pri

postrvih v naravi posredno kaže na organsko obremenitev vode. Ribe, ki so okužene s miksozojem *T. bryosalmonae*, z urinom v vodo sproščajo spore, s katerimi se okuži mahovnjak *F. sultana* in v njem se razvijejo ciste. Iz zrelih cist se v vodo sprostijo spore, ki skozi škrge ali kožo vdrejo v ribje telo in po krvi prispejo do ledvičnega tkiva, kjer se razmnožujejo in razširijo po vsem telesu. Iz ene same ciste, ki meri 350 µm, se sprosti od 2.800 do 4.000 spor. Za PKD so dovzetne postrvi, lipan, ščuka in še nekatere druge ribe. Na bolezen vplivajo: visoka temperatura vode – od 12 °C do 18 °C –, nizka vsebnost kisika, gibanje rib in razširjenost vmesnih gostiteljev *F. sultana*, ki imajo raje onesnaženo vodo (eutrofikacija). V Nemčiji, kjer se je v eni izmed ribogojnic PKD več let pojavljala vsako leto, so ugotovili, da je bila nad ribogojnico čistilna naprava. Ko so leta 1998 vodo iz čistilne naprave preusmerili, se je okuženost rib z zajedavcem PKD od 40 % in 80 % znižala na 15 % v letu 1998 in na 5 % v letu 2000. Nekaj podobnega je bilo tudi z okužbo z zajedavcem PKD v prostoživečih ribah. Nad čistilno napravo je bila okužba rib precej manjša in je znašala 14 %, pod čistilno napravo pa je bila okužba kar 56 %. Ko so vodo preusmerili, se je odstotek okužbe gorvodno zmanjšal na 8 %, dolvodno pa na 17 %. Ni pa nobenega podatka, da bi se v omenjenem obdobju zelo spreminjala temperatura vode. Nekaj podobnega so ugotovili tudi v Švici, čeprav je tam kakovost voda bistveno boljša. Ena od razlag, zakaj se pojavnost PKD veča z onesnaženjem vode, je, da slednje ugodno vpliva na razvoj populacije mahovnjakov. Poleg tega so za razvoj mahovnjakov ugodnejše tudi višje temperature. Upoštevati je treba še onesnaževanje zaradi gnojenja v kmetijstvu, hlevskih odplak in uporabe sodobnih agrotehničnih pripravkov.

V strokovni in znanstveni literaturi so številna poročila o manjšanju populacije postrvi, zlasti še potočne postrvi. V Švici zmanjšanje ulova potočne postrvi beležijo že od leta 1998. Z natančnejšimi raziskavami so ugotovili, da ima pri tem pomembno vlogo PKD, zaradi katerega je smrtnost rib tudi do 25 %. Samo pri potočni postrvi so zaznali tudi za PKD očitne klinične in patoanatomske spremembe. V Angliji so opazili, da so potočne postrvi, ki so okužene s zajedavci PKD, pod hudi m stresom, saj so kmalu zatem, ko so jih ujeli, vse po vrsti poginile. Smrtnost rib zaradi PKD v odprtih vodah je po vsej verjetnosti podcenjena, predvsem zato, ker v naravi navadno ni tako obsežna, da bi bila očitna. Pogosto zmanjšanje ribje populacije pripisujemo tudi plenilcem, zlasti še ribojedim pticam. Poleg tega je težko natančno oceniti število okuženih rib, saj so raziskave rib v vodotokih omejene, ker je treba ribe za preiskavo žrtvovati. (Pre)malo preiskovanih rib pa ne omogoča, da bi realno ocenili pogostost (prevalenca) PKD v odprtih vodah. Ko se pogin pojavi in ga zaznamo ter tudi proučimo, ga pogosto že zaradi opisanih razlogov potem pripišemo kateri drugi bolezni.

Iz izkušenj po svetu smo ugotovili, da se pogostost PKD spreminja glede na prostor in čas. Pri proučevanju razširjenosti PKD pri šarenkah in potočnih postrvih v Švici leta 2002 so ugotovili, da so bile ribe okužene na 40 % preiskovanih mest, na večini mest je bila okužba manjša kot 40 %, na dveh mestih pa so bile ribe okužene od 90 % do 100 %. Odstotek okužbe je bil višji pri prostoživečih ribah kot pri tistih, ki so jih vložili vzrejene v ribogojnici. Tudi rezultati raziskav PKD v Angliji so podobni. Do svojih podatkov so sicer nekoliko zadržani, saj je zaradi malo preiskanih rib mogoče, da je PKD tudi v vodah, ki so sicer po rezultatih negativne. Razlike v okuženosti posameznih voda s povzročiteljem in celo razlike na različnih mestih vzorčenja v isti vodi bi po vsej verjetnosti veljalo pripisovati različni obremenitvi vode zaradi onesnaženja. Mogoče je tudi, da so ti vodotoki v povezavi z intenzivno zrejo postrvi. Povsem gotovo je, da ima pri pojavu PKD ključno vlogo okolje, predvsem še onesnaženje v pomenu bioloških obremenitev ter visoke temperature, ki med drugim ugodno vplivajo tudi na razvoj mahovnjakov *F. sultana*. Veliko je glede tega še nepojasnjenega. Poleg dolgoročnega spremljanja števila ribje populacije bi bilo treba skozi daljše obdobje redno na več mestih vzorčiti večje število rib za laboratorijske preiskave, ki pa so zaradi različnih vzrokov zelo omejene.

Predvsem je problematično vzorčenje prostoživečih rib, ki jih je treba za raziskavo žrtvovati. Klub omejenim možnostim za raziskave je treba to zajedavsko bolezen jemati resno in jo, kolikor je mogoče, spremljati, da bi imeli ob morebitnih nenadnih pojavih ob globalnem spreminjanju okolja lažje in hitreje pripravljene odgovore.

Tudi pri nas smo pred leti opravili raziskavo postrvi na prisotnost *T. briosalmonae* iz tridesetih vodotokov in v sedmih ugotovili, da so ribe okužene. Rezultati raziskave so dali prvi vpogled v perečo problematiko, ki bi jo veljalo raziskovati še naprej.

Prof. dr. Vlasta Jenčič, dr. vet. med.

Literatura

Jenčič, V., Vrecl, M. (2011). Onesnaženost reke Ljubljanice s pomočjo ugotavljanja spremembe spola pri ribah: poročilo o raziskavi. V: Holy, Igor (ur.). Življenje vodi: zbornik referatov: Državni svet, 16. maj 2011. Ljubljana: Ribiška zveza Slovenije, str. 23–25.

Jenčič, V., Zajc, U., Kušar, D., Ocepek, M., Pate, M. (2014). A survey on *Tetracapsuloides bryosalmonae* infections in Slovene fresh waters. Journal of fish diseases, 8: 711–717.

Jenčič, V. (2012). Zajedavske bolezni rib. 3. del, Proliferativni nefritis postrvi. Ribič, 4: 84–85.

Van der Oost, R., Beyer, J., Vermeulen, NPE. (2003). Fish bioaccumulation and biomarkers in environmental risk assessment: a review. Environmental Toxicology and Pharmacology 13:57–149.

Vrecl, M., Jenčič, V. (2016). Occurence of intersex in wild freshwater fish in Slovenian rivers: a histological evaluation. Arh Hig Rada Toksicol 67: 216–222.

Visok jubilej RD Bistrica

Slavnostna prireditev ob 70-letnici delovanja RD Bistrica iz Ilirske Bistrice (RD B), ki je potekala v soboto, 10. junija 2017, v Ilirski Bistrici, je bila osrednji dogodek letošnjih praznovanj častitljive obletnice.

V dvorani Dom na Vidmu so se zbrali številni člani RD B ter predstavniki RZS, ZRD Primorske, Lovske družine Bukovca, prijateljskih in pobratenih ribiških društev iz sosednje Hrvaške, prijatelji in podporniki družine. Proslavo je povezovala mlada ribička RD B Žana Svenšek, pevska skupina Vasovalec pa je dogodek popestrila z lepimi napevi. Ogledali smo si predstavitveni film o ribolovu in revirjih RD B, skeč s humorno vsebino pa sta zaigrala člana sekcije Vreme in nas dobro spravila v smeh. Manjkal ni niti najstarejši član družine, Anton Škrlj (letnik 1928), že od samega nastanka član družine (1947) in še vedno rad lovi ribe.

Sedem desetletij delovanja je kar dolga doba, še posebno za društva, ki delujejo nepridobitno in temeljijo predvsem na prostovoljnem delu svojih članov. Nas ribiče pestijo povsem specifične težave, s katerimi se srečujemo vsa leta in se nanašajo predvsem na stalna večja ali manjša onesnaženja vodotokov, katerih posledica so pogini rib in drugih organizmov v njih. Kljub težavam nam trme in vztrajnosti ne manjka, pa tudi uspehov skozi leta ni zmanjkalo. Nasprotno, zdi se, da gledamo v prihodnost še bolj optimistično, dogodki, kot je pričujoči, pa nam še dodatno napolnijo baterije, saj pričajo o vztrajnosti naših prednikov, ki so se pogumno spopadali s težavami, nemalokrat za ceno precejšnjega žrtvovanja.

Zadnja leta je jezero Mola pravi eldorado za ribolov, predvsem za sodoben način lova krapov in plenilk. V takem idiličnem okolju je RD B konec devetdesetih let zgradila svoj ribiški dom, ki je turistom prijazen, člani družine pa že načrtujejo izboljšave.

Predsednik RD Bistrica Zlatko Svenšek se je v svojem pozdravnem govoru s ponosom ozrl na prehojeno 7-letno pot ribiške družine ter se zahvalil vsem, ki so ji na tej poti kakorkoli pomagali in ji še pomagajo.

Občino Ilirska Bistrica je zastopal namestnik župana g. Peter Štavar. Ribičem je čestital za visok jubilej in se jim zahvalil za vse, kar so storili in delajo dobrega za okolje.

Sekretar RZS Igor Miličič je med drugim izpostavil nesebično delo ribičev RD B in njihov velik prispevek v dobro slovenskega ribištva. Zahvalil se jim je za minulo delo ter jim podelil jubilejno listino RZS.

Predsednik je povedal

Predsednik RD B Zlatko Svenšek je tudi zato v svojem pozdravnem govoru s posebnim ponosom prisotne na kratko seznanil z zgodovino družine. Na tem območju začetek organiziranega ribištva sega v čas po koncu druge svetovne vojne. Februarja leta 1947 so ustanovili Ribiško zadrugo Ilirska Bistrica, ki je takrat štela petnajst članov. Čez dve leti so se jim pridružili še ribiči z območja Vremske doline in Divače. Leta 1951 je štela že 54 članov. Skladno s takratno zakonodajo se je preimenovala v Ribiško družino Ilirska Bistrica, zdajšnje ime pa je dobila leta 1969, kmalu po nastanku ZRD Primorske.

Takratni začetniki sladkovodnega ribištva na tem območju so že zgodaj spoznali pomen sonaravne vzreje rib ter njihovega vlaganja v reko Reko in njene pritoke. Zgradili so svojo lastno valilnico, zmogljivosti 150.000 zarodnic, leta 1951 pa že opravili prvo umetno oploditev postrvi. Leta 1961 so zgradili še lastno ribogojnico in kmalu so sledili prvi uspehi pri umetni vzreji marmorate (kot bistriški ribiči pravijo soški postrvi), domorodne vrste v Reki.

Petdeseta leta so prinesla Ilirski Bistrici razvoj industrije in prevozništva, kar je žal negativno vplivalo na okolje, še posebno na Reko. Prvi množični pogin rib v njej, na območju pod tovarno Leso-

Na tako visokem jubileju ni smel manjkati Anton Škrlj, član RD B že vse od njenega nastanka leta 1947 in z 89 leti njen najstarejši član. Še vedno vozi avto in lovi ribe v Reki pri Doljni Bitnji, kjer se je rodil. Tam, tako pravi, najbolje pozna teren. V preteklosti je bil tudi član predvsem gospodarskih odborov v RD B, spominja pa se časov, ko je bilo v Reki rakov jelševcev toliko, da so jih celo izvažali.

Mlada ribička RD B Žana Svenšek se je spopadla z vlogo povezovalke programa ter nalogo opravila več kot odlično.

nit, je zabeležen leta 1952. Še huje se je godilo, ko je začela z delovanjem tovarna organskih kislin (TOK). Posledično je življenje v reki dolvodno od Lesonita praktično zamrlo. Kljub velikim izgubam ribjega staleža so ribiči vztrajali pri vzreji soških postrvi ter jih še naprej vlagali predvsem v zgornje predele Reke in njene pritoke ter tako ohranjali populacijo pri življenju. Vsa leta so poskušali vplivati na onesnaževalce, da bi tehnološki proces prilagodili tako, da ne bi več spuščali strupenih odplak v vodo. Takratna poskusna čistilna naprava v TOK-u ni prinesla želenih rezultatov in ni izboljšala stanja. V začetku osemdesetih je svoje naredila še račja kuga, ki je povsem opustošila populacijo raka jelševca, po katerem je bila Reka znana daleč naokoli. V nekem obdobju so jih lovili in izvažali vse do Francije.

Osemdeseta leta so družini prinesla nekaj pomembnih pridobitev; med drugim dve novi vodni površini, akumulaciji Mola in Klivnik, ribiči sekcije Vreme pa so zgradili ribiško kočo, ki so jo leta 2011 neznani storilci zažgali in je žal pogorela do tal. Leta 1998 so odprli svoje osrednje prostore, ribiški dom ob jezeru Mola pri vasi Soze. V tistem obdobju so z intenzivnim vlaganjem rib v Reko ter obe jezeri začeli razvijati ribiški turizem kot pomembno vejo svoje dejavnosti. Zavezanost k varovanju narave in s tem v povezavi še posebno k nadaljnji skrbi za ribe se odraža tudi v dejstvu, da vse več članov lovi na način *ujemi in spusti*. Na Reki in jezeru Mola so uredili predele, na katerih je dovoljen ribolov zgolj na tak način. Med domačimi in tujimi ribiči za omenjena revirja vlada največ zanimanja. Družina se, kot že omenjeno, zaveda pomembnosti ohranjanja domorodnih ribjih vrst in je podpisnica sporazuma znotraj ZRD Primorske in Zavoda za ribištvo, na podlagi katerega so v začetku osemdesetih začeli s skupnim projektom proučevanja marmorate in pridobivanju čistega genskega materiala za potrebe ponovne naselitve primorskih voda.

V letu 2012 so ribiči dosegli učinkovit partnerski dogovor z lokalno skupnostjo, ARSO-m, Zavodom Škocjanske jame in vodnogospodarskim podjetjem Drava Ptuj, na podlagi katerega je nastal nov pravilnik o načinu upravljanja jezer Mola in Klivnik. Le-ta zagotavlja potreben vodostaj za uspešen razvoj rib v vseh revirjih, hkrati pa tudi zadostno količino vode za bogatenje Reke v sušnih obdobjih.

V minulem obdobju so v sodelovanju z občino in veliko županovo podporo pridobili asfaltno prevleko na dobršnem delu ceste od vasi Soze do ribiškega doma. Med seboj dobro sodelujejo pri projektih za ureditev infrastrukture, ki bo omogočala razvoj rekreacijskih in turističnih dejavnosti na jezeru Mola in ob njem. V prihodnje bodo, deloma pa to že počno, prenovili ribiški dom ter še bolje uredili okolico in ribolovna mesta. V prihodnje nameravajo ribiči nekaj več naporov in sredstev vložiti v sistem izobraževanja, da bi dvignili etične norme in strokovnost med svojimi člani. Ravno tako si prizadevajo, da bi v svoje vrste vključili čim več mladih in jim pokazati smisel v ribištvu kot prijetnem, učinkovitem, pa tudi koristnem načinu preživljanja prostega časa.

»Bistriški ribiči smo ponosni na svojo sedemdesetletno zgodovino, ki so jo s svojim nesebičnim in prostovoljnim delom pisali številni naši člani.

Predsednik ZRD Primorske in RD Postojna Martin Miklavec je v svojem nagovoru izpostavil predvsem pomen dobrih medsebojnih odnosov med ribiči kot dober obet za prihodnost. Ribičem RD B je med drugim čestital tudi za njihov velik prispevek k ohranjanju soške postrvi (marmorate) v reki Reki ter jim zaželel nadaljnje uspehe pri delu.

Pozdravom so se pridružili tudi lovci. Zastopal jih je Boris Stopar, predsednik LD Bukovca, in podpredsednik Postonjsko-Bistriške zveze LD.

Po uradnem delu proslave smo se udeleženci sproščeno družili in pomenkovali ob bogato obloženih mizah.

Ribiča, člana sekcije Vreme, Jože Frenetič in Jure Štok sta zabavala prisotne s humornim skečem. Tema: ribolov in ribiči, pa nekaj o glistah in velikih ribah ter lučeh, ki svetijo pod vodo. Smeha ni manjkalo.

V ribiškem domu ob jezeru Mola je na ogled postavljena stalna razstava fotografij na temo rib, ribolova in drugih ribiških dejavnosti. Razstava bi bila lahko zato zanimiva med drugim tudi za šolarje.

Zahvaljujem se vsem, ki so in ste v preteklosti veliko prispevali k uresničevanju zadanih nalog ter seveda vsem, ki to nalogo opravljate danes. Tudi v prihodnje računamo na vas!« je predsednik Svenšek sklenil svoj slavnostni nagovor.

Povedali so

V imenu Občine Ilirska Bistrica je slavljence in prisotne pozdravil namestnik župana **Peter Štavar**. Pohvalil je dolgoletno uspešno in požrtvovalno delo družine, predvsem pri ohranjanju življa v Reki in njeni skrbi za čisto in zdravo okolje. Pri tem so ribiči pokazali dobro organiziranost ter pripadnost svojemu poslanstvu. Med mnogimi uspešnimi projekti je izpostavil valilnico, ki je bila v času nastanka tretja po vrsti pri nas. Vse to se zdaj obrestuje v razmeroma ohranjenem vodnem okolju in vse večjemu številu članov ribiške družine, ki na tak način postaja stabilna in še uspešnejša pri opravljanju svojega poslanstva. Podžupan je slavljencem čestital za sedemdeseto obletnico obstoja in jim zaželel še mnogo let uspešnega dela ter veliko trofejnih rib.

V imenu RZS je slavljencem nekaj besed namenil njen sekretar **Igor Miličić**. Zahvalil se je vsem ribičem, ki so nesebično delali za dobro družine in s tem v dobro vsega slovenskega ribištva. RD B je v svoji zgodovini doživela marsikaj, širši javnosti pa je najbolj znano nesrečno onesnaževanje reke Reke, ki se je v zadnjih letih k sreči ustavilo. Vseeno pa nas ribiče pestijo težave, povezane predvsem z usodnimi posegi v vodotoke, ribojedimi pticami, podnebnimi spremembami, ohranjanjem domorodnih ribjih vrst, ne nazadnje vse bolj sili v ospredje dejstvo, da smo vse starejši, mladih pa je v naših vrstah vse manj. Po raziskavi RZS je povprečna starost naših članov 51 let. »Ob tako častitljivi obletnici in tudi glede na vsebino predstavitvenega filma je potrebno povedati, da ste ribiči RD B na pravi poti in še enkrat se vam zahvaljujem za vaše delo v dobro slovenskega ribištva,« je zaključil sekretar RZS.

ZRD Primorske je na tej slovesnosti zastopal njen predsednik **Martin Miklavec**, tudi predsednik RD Postojna. Slavljencem je čestital za visoki jubilej, s kakršnim se lahko pohvali le malo društev, pa tudi ribiških družin. V svojem nagovoru se je sprehodil skozi zgodovino RD B in pri tem izpostavil velik prispevek ribiških zanesenjakov, ki so z uspešno umetno zrejo soške postrvi začeli že davnega leta 1961, zdaj pa z jezeroma Mola in Klivnik ter reko Reko ribiči postajajo vodilna turistična sila

Priznanja zaslužnim ribičem

Znak **mladi ribič**: Žana Svenšek, Rok Padovan, Franko Frumen, Marko Valentini.

Znak za ribiške zasluge: Stojan Adam, Matjaž Baša, David Benigar, Boštjan Bradelj, Mitja Cesar, Emil Derenčin, Vitomir Dekleva, Boris Galekovič, Valter Gašperšič, Jure Gombač, Uroš Mahne, Miroslav Tomič, Edvin Šabec in Darko Zanoškar.

Znak za ribiške zasluge II. stopnje: Anton Biščak, Aleš Deželak, Iztok Grlj, Rado Jurač, Vlado Korpar, Dušan Perkovič, Zlatko Svenšek, Damir Šircelj in Aleksander Volk.

Red za ribiške zasluge I. stopnje: Jože Franetič.

Zahvala RD Bistrica članom za zavzeto delo: Franc Ažman, Asema Ažman, Martin Babič, Zvonimir Bončina, Vojko Bradelj, Edo Lenarčič, Salko Mahmutović, Gordan Mučibabić, Slavko Ninković - Jimmy, Miran Rolih, Dinko Skrt, Leonard Šoštarič in Nedeljko Vidovič.

Častno članstvo v RD B: Ivanka Cerkvenik in Alfred Barone.

Zahvala RD B partnerjem in organizacijam, ki so bili: Občina Ilirska Bistrca, RZS, Zavod za ribištvo Slovenije, ZRD Primorske, RD Ajdovščina, RD Idrija, RD Koper, RD Postojna, RD Renče, RD Soča, RD Tolmin, ŠRD »Istra« Buje, ŠRD » Mrena« Buzet, ŠRU »Bajer« Fužine, ŠRD »Pazinčica« Pazin, Vodomec, d. o. o., računovodstvo Tom-Technology, DSP Bar, Gostilna pri Zotlarju, Terra Nullius, d. o. o., Kamnoseštvo Bess (Edo Boštjančič), trgovina Rak (Darij Cerkvenik), družine: Dolgan, Fabjančič, Iskra, Mežnar, Torjan in Vičič, Ivan Vičič, VGP Drava Ptuj, d. d., Avtomati Stefančič, d. o. o., Adriatic Slovenica, grafična delavnica Bor, Avto Martinčič, d. o. o., Trgovina Brne, Ribogojnica Žalec, Trgovina Kostevc Kočevje, Fish market Koper, Trgovina Petar sport Brežice, Taborniki – rod Snežniških ruševcev Ilirska Bistrica in Kmetova domačija - Velika Bukovica.

Ob visokem jubileju je RD B podelila številna priznanja in zahvale prizadevnim članom in članicam ter partnerjem in prijateljem. Za svoje minulo delo v korist družine sta bila za častna članstva v RD B imenovana Ivanka Cerkvenik in Alfred Barone.

Člani organizacijskega odbora za izpeljavo jubilejne proslave so se zelo potrudili, da je odlično uspela. Od leve: Aleš Deželak, Aleksander Volk, Iztok Grlj, Zlatko Svenšek, Rado Jurač, Gordan Mučibabić, Anton Biščak in Boris Galekovič. V ospredju pa so mlade sile, ki prihajajo; od leve: Žana Svenšek, Tilen Škrlj in Neja Grlj.

v občini. Poudaril je predvsem dobre medsebojne odnose med ribiči, kar je dober obet za prihodnost, zato se je treba v tej smeri še posebno potruditi. »Ribiči, člani ribiške družine se nikoli ne bi smeli vprašati, ali se še splača delati za to skupnost, potrebno je stopiti skupaj in poiskati rešitev, ki bo ščitila interese družine. Člani RD B ste pri tem zelo uspešni in današnje praznovanje 70-letnice vašega dela to samo potrjuje,« je med drugim dejal Miklavec.

Boris Stopar, predsednik **LD Bukovca** in podpredsednik Postonjsko-Bistriške zveze LD, je v imenu lovcev čestital ribičem za visoki jubilej in jim zaželel še veliko uspehov pri nadaljnjem delu. Za njim je slavljencem nekaj besed namenil še predstavnik RD Idrija.

Predstavniki hrvaških ribolovnih društev **Istra** iz Buj, **Mrena** iz Buzeta, **Pazinčica iz Pazina** in **Bajer** iz Fužin, s katerimi RD B že leta dobro sodeluje, so slavljencem čestitali ob jubileju ter jim zaželeli še dolga leta medsebojnega sodelovanja. Ribiški družini so ob tem izročili plakete in priznanja.

Nato je sledila slavnostna podelitev priznanj najzaslužnejšim članom in članicam, ki so v preteklosti veliko prispevali k razvoju in rasti družine. Ob tem velja omeniti **Ivanko Cerkvenik** in **Alfreda Baroneta**, ki sta postala častna člana.

Za konec

Slovesnost se je končala z druženjem ob hrani in pijači, za kar je poskrbel ketering Romeo, potem pa smo nekateri obiskali ribiški dom na bregu jezera Mola. Ogledali smo si zanimivo razstavo ribiških fotografij, ki so jo ribiči postavili v prostorih doma. Po besedah gospodarja družine Iztoka Grlja so fotografije izbrane tako, da prikazujejo delo ribičev, ribe in ribolov, kar bi bilo lahko zanimivo tudi za šolarje. Ob ribiškem domu trenutno potekajo manjša gradbena dela, saj družina želi že zdaj turistom prijazen objekt še izboljšati. V domu je mogoče prespati, v prihodnosti pa bodo razširili in uredili zunanje sanitarije za ribiče. Zelo dobro sodelujejo s TIC-om (turističnoinformativni center) predvsem pri pridobivanju evropskih sredstev, namenjenih urejanju okolice jezera, pri čemer imajo veliko županovo podporo in razumevanje. Trenutno je na jezeru trinajst urejenih ribolovnih mest, namenjenih krapolovu na način *ujemi in spusti*, druge pa ribiči lahko lovijo na običajen način.

Ker družina obsega območje treh občin (Ilirska Bistrica, Pivka in Divača), na katerem poleg nje deluje še RD Postojna, se ribiči dogovarjajo o skupnem promoviranju turističnega ribolova na tem območju.

Skupaj z predsednikom Svenškom, Borisom Galekovičem, Iztokom Grljem in drugimi člani RD Bistrica sem preživel prijetno popoldne ob jezeru Mola. Videl sem celo pravega krapa iz jezera, ki ga je pred nami na suho spravila mlada ribička Žana Svenšek (v podmetalko je ribo zajel Dušan Perkovič, član tekmovalne ekipe RD B v LKO). Poleg odličnega povezovanja slavnostne prireditve je pokazala, da se precej dobro spozna tudi na ribolov. Podobno velja tudi za druge mlade ribiče RD B. Vsekakor dobri obeti za prihodnost.

Čestitkam ribičem ribiške družine Bistrica iz Ilirske Bistrice, ki trenutno šteje 136 članov, dvanajst mladincev in osem častnih članov, se ob njihovem visokem jubileju pridružujem še sam. Zahvaljujem se za gostoljubje ter jim želim veliko uspehov pri izvajanju načrtovanih projektov. Po tistem, kar sem slišal in videl, se za njih uresničitev ni bati. In seveda: Dober prijem!

Lenart Levičar Bahtijari
lenart.bahtijari@t-2.net

IZBERITE SI NAJUSPEŠNEJŠI DAN ZA RIBOLOV

NA OSNOVI HERSCHLOVEGA VREMENSKEGA KLJUČA VAM SVETUJEMO NAJPRIMERNEJŠE DNI ZA USPEŠEN RIBOLOV:

2017	☽			○				☾				●				☽														
JULIJ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
SALMONIDI	◑	◑	◑	◑	◑	◑	●	●	●	●	●	●	●	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑	○	○	○	○	◑	◑	◑	◑	◑	◑
CIPRINIDI	◮	◮	◮	◮	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	◮	◮	◮	◮	◮	◮	◮	△	△	△	△	△	◮	◮	◮	◮	◮	◮	◮

2017					○				☾				●							☽											
AVGUST	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
SALMONIDI	◑	◑	◑	◑	◑	●	●	●	●	●	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑	○	○	○	○	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑
CIPRINIDI	◮	◮	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	◮	◮	◮	◮	◮	◮	◮	△	△	△	△	△	△	◮	◮	◮	◮	◮	◮

2017						○							☾							●							☽				
SEPTEMBER	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
SALMONIDI	◑	◑	◑	●	●	●	●	●	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑	○	○	○	○	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑	◑	
CIPRINIDI	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	◮	◮	◮	◮	◮	◮	◮	◮	◮	△	△	△	△	△	◮	◮	◮	◮	◮	◮	

LEGENDA: **SALMONIDI** ● DOBER ULOV ◑ SREDNJI ULOV ○ SLAB ULOV **CIPRINIDI** ▲ DOBER ULOV ◮ SREDNJI ULOV △ SLAB ULOV

Jezero Monster carp

Prvi letošnji desetdnevni ribolov sem tako kot zadnji dve leti preživel na jezeru Monster carp v Romuniji. Tokrat je bil z menoj prijatelj Srečko. Lani sem na tem jezeru ujel krapa, težkega 31,8 kg, in ga poimenoval Dynamite. Letos ga je romunski ribič ujel nekaj dni za tem, ko sem končal s svojim ribolovom. Tokrat je bil težak 34,6 kg, kar je pomenilo nov romunski rekord krapa luskinarja.

Jezero in razmere na njem

Jezero se razprostira nedaleč od meje z Madžarsko v vasici Siclau, ki je od mesta Arad oddaljena 50 km v smeri proti severu. Od Budimpešte je oddaljeno 260 km, od Ljubljane pa 710 km. Jezero je na obrobju vasice in je obdano s številnimi poljskimi površinami. Veliko je 6 ha, na njem pa so tri sodobno urejena ribiška mesta. Vsako od njih je namenjeno dvema ribičema s po tremi palicami. Mesta je treba predhodno rezervirati pri lastniku jezera. Dovoljeno je uporabljati čoln ali ladjico na daljinsko upravljanje, preostala pravila pa so podobna kot na drugih zasebnih jezerih.

Zadnji dve leti je bila spomladi voda zelo bistra in se je videlo po celotnem jezeru vse do dna; razen ko je pihal veter, kar pa je tam praktično vsak dan. Umiri se proti večeru, zato je treba ta čas dobro izkoristiti. Jezero leži na ravnici, obdajajo ga polja, tako da je zelo izpostavljeno vetru. Trava je praktično v celoti prekrivala jezersko dno, zato mi je bila bistra v veliko pomoč. Iskal sem majhne luknje v travi, kjer so se krapi predhodno hranili z naravno hrano. Luknje so bile v povprečju velike 50 x 50 cm, tako da je bilo treba biti zelo natančen.

Povsem drugačne razmere pa so naju s prijateljem Srečkom pričakale letos. Zaradi zelo ugodnih razmer za drst v minulem letu je bilo v jezeru okrog tri tisoč krapov, velikosti od 700 do 1300 gramov, ki jih lastnik namerava pred poletjem izloviti in prodati. Vsak dan jih je pri robu hranil s koruzo in briketi, tako da se za naše bojlije skoraj niso zmenili. So nam pa še dodatno otežili razmere za ribolov, kajti zaradi svoje aktivnosti so neprestano kalili vodo, zaradi česar se ni videlo niti 30 cm globoko. Ko sem spoznal situacijo na jezeru, sem vedel, da bo ribolov tokrat še težji kot sicer.

S Srečkom sva se s čolnom zapeljala po najini ribolovni poziciji in s sonarjem sem videl, da je trave tudi letos praktično enako kot vsako leto. S sonarjem ni bilo mogoče najti nobenega čistega predela, je pa pomagal, da sva za ribolov lahko izbrala predel, kjer je bila trava redkejša in nižja. Odločila sva se, da bova prva dva dneva hranila z bojliji, briketi in koruzo. Z briketi in koruzo sva nameravala na krmišče privabiti manjše krape, ki bi mesto očistili in bi tako mogoče lepo lovila preostale dni. Takšno je bilo vsaj najino razmišljanje in upala sva, da bo delovalo.

Jezero Monster Carp v Romuniji

Izdelki Dynamite Baits, ki sva jih uporabljala s Srečkom.

Preizkušeni izdelki Fox, na katere se lahko vedno zanesem.

Nemogoče vremenske razmere

Na ribolovu sem doživel že vse mogoče vremenske razmere, ampak da bi temperatura vode na površini v dvanajstih dneh padla za 9 °C, pa še ne. Tri dni pred najinim prihodom je imela voda 18 °C, ob najinem prihodu dobrih 15 °C, ob najinem odhodu pa zgolj še skromnih 9 °C. Tri dni smo imeli zjutraj minus in razen enega dneva je bilo vseskozi vetrovno. Sedmi dan je kakšnih 20 minut celo snežilo. Resnično nenavadno in nič dobrega za ribolov.

Hrana in naveze

Tokrat sva uporablaja bojlije Dynamite Baits Complex – T, Squid & Octopus in Marine Halibut. Prva dva dneva sva hranila z mešanico briketov Marine Halibut, Robin Red, the Source, Red Krill, Amino original and Betaine green.

Najine naveze so bile narejene iz izdelkov podjetja Fox: laks Coretex Matt 35 lb in Wide Gape Beaked trnki št. 4.

Prvi dnevi

Kot sem že omenil, sva se odločila, da bova prva dva dni hranila nekoliko več ter poleg bojlijev še z briketi in koruzo. Dokaz, da so se majhni krapi odzvali na najino hrano, sva dobila po nekaj urah,

ko sem ujel približno en kilogram težkega krapa. Njemu jih je v prvih dveh dneh sledilo še nekaj, vmes pa sva ujela vsak po enega, težkega okrog 7 kg. Tretji dan, ko sva menjavala bojlije na navezah, sva z njimi nakrmila in poleg dodala samo bojlije brez briketov in koruze. Tako sva želela, da bi se s krmišča odmaknili manjši krapi in bi bojliji počakali večje. Zelo sem upal, da se bo najina teorija tokrat izkazala krapa pripeljati bližje k bregu. V drugem poizkusu se je krasen luskinar znašel v podmetalki. Bil sem zelo vesel, kajti to je bila moja prva velika riba letos. Tehtnica se je ustavila pri 27,7 kg. Ko sem krapa spustil nazaj v jezero, sem se usedel na stol in si rekel: ´Oba sva že ujela krapa, težjega od 25 kg, in kakor koli se bo nadaljevalo, lahko najin ribolov že sedaj ocenim kot uspešen.´

Sedmi dan

Vse dni, razen enega, je bilo zelo vetrovno. Veter je pihal od 30 do 50 km/h in ker so bile tudi temperature ozračja v dnevnem času zgolj okrog 10 °C, se je voda iz dneva v dan bolj ohlajala. Zelo smo se bali sedmega dne, ko je bil po vremenski napovedi napovedan severni veter s hitrostjo 70 km/h. Pihal je ravno v smeri najinega ribolovnega mesta in bal sem se, da bo močan veter potrgal travo z dna jezera ter jo odnesel v najine najlone. Sredi dneva je imel Srečko še prijem krapa, težkega 25,1 kg. Medtem se je veter že začel krepiti in okrog tretje ure popoldne je pihal tako zelo, da so mu naši šotori le s težavo kljubovali. Na žalost so se moji strahovi uresničili. Valovi so nosili travo in jo odlagali na najinih najlonih. Lahko sva le žalostno opazovala, kako so se štirje zaradi trave in močnega vetra združili in začeli zapletati med seboj. Dokler je tako pihalo, nisva mogla storiti ničesar. Trave je bilo toliko, da je Srečko navezo, ki jo je hotel potegniti iz vode, uspel premakniti zgolj za nekaj metrov, potem pa ni šlo več. Zvečer

Srečkov prvi veliki krap v Romuniji, 27,8 kg.

Prva dva dni sva hranila z bojliji, peleti in koruzo.

Srečko in Šakal (the Jackal), 28,1 kg

Moj največji krap tokratnega ribolova je tehtal 27,7 kg.

Drugi krap, več kot 25 kg, v zgolj dvanajstih urah.

Močan veter nama je povzročil kar nekaj težav.

tudi v praksi in na srečo se je. Naslednje jutro je namreč Srečko imel prijem in takoj sva ugotovila, da je zapel večjega krapa. Ko sva pred podmetalko zagledala velikega usnarja z izrazito rdečo zadnjo plavutjo, sva vedela, da sva se ribolova lotila pravilno. Še večje veselje je bilo, ko je tehtnica pokazala 27,8 kg. Krapa je ujel na bojlije, 20 mm Complex-T + 15 mm Complex-T Fluro pop-up.

Dodatna potrditev, da sva na pravi poti, je prišla isti dan proti večeru. Ponovno je bil v akciji Srečko in rezultat je bil luskinar, 22,4 kg.

Moj trenutek je prišel naslednji dan popoldne. Vse vabe sva imela nastavljene od 160 do 200 metrov od brega, tako da je trajalo kar nekaj časa, da sem uspel

Na najino srečo se je ribolov nadaljeval zelo dobro. Minilo je zgolj pol dneva in uspelo mi je ujeti še enega krasnega krapa, tokrat usnjarja, težkega 25,2 kg. Prijel je na bojli Squid & Octopus 20 mm + Butyric-C Pop-up 15 mm in navezo, narejeno iz predveze Fox Coretex Matt 35 lb in Wide Gape Beaked trnka št. 4.

Šesti dan

Tisti dan je Srečko zjutraj ujel krapa, težkega 28,1 kg. Posebnost tega ulova je bila, da v petih letih, odkar lovijo na tem jezeru, takega krapa še nihče ni uspel ujeti. Prepričan sem, da se v jezeru skriva še nekaj takšnih, kajti vsako leto ujamejo zgolj okoli 60 % velikih krapov.

Zahvala

Vsakoletnega ribolova v Romuniji se zelo veselim. Ne samo, da so krapi veliki in lepi, tudi sama okolica in vzdušje sta tam izjemna. Ribiči, ki lovimo na jezeru, se veliko družimo in vsako leto se sklene kakšno novo prijateljstvo. Lastnik Šaky je resnično ustvaril jezero, ki sodi v sam svetovni vrh in ima potencial, da ga doseže v prihodnjih letih. Zasebni klub jezera ima svoje ribiške člane in zelo ponosen sem bil, ko mi je Šaky podelil kartico s številko 001. Hvala lepa, Šaky! Že sedaj težko čakam na april prihodnje leto, ko se bom ponovno vrnil na jezero in upam, da bom spet ujel katerega od jezerskih kapitalcev.

Šaky, hvala za št. 001 …

okrog osmih je veter nekoliko oslabel in s pomočjo sosednjega ribiča Emila smo se lotili reševanja. Skoraj štiri ure smo potrebovali, da smo rešili zaplet. Dva najlona sta bila povsem uničena in sva ju morala zamenjati, ampak vse se je dobro izšlo. Najhuje je bilo s prezeblimi rokami, ki jih kar nekaj časa nismo mogli ogreti.

Zaključek

Naslednje jutro je bilo treba na palicah, na katerih sva zamenjala najlona, skrbno odmeriti dolžino. Sisteme je bilo namreč treba vrniti na meter natančno, kajti le tam, kjer so nama majhni krapi očistili dno, je bilo le-to čisto in primerno za ribolov. Močan veter je dodatno ohladil vodo, ki je imela le še 9 °C. Ribiči vemo, da hitre spremembe temperature vode zelo slabo vplivajo na ribolov. To se je potrdilo tudi tokrat. V naslednjih treh dneh namreč nihče na jezeru ni imel prijema.

Kljub slabemu zaključku sva bila več kot zadovoljna z ribolovom. V zelo zahtevnih razmerah nama je uspelo ujeti enajst krapov, od tega jih je bilo pet težjih od 25 kg, kar je izjemen rezultat.

Krištof Cuderman,
Dynamite Baits & Fox Team

Dvakrat zlati dor

Tok reke je raft silil k bregu, a ga je Alejandro z občasnimi zavesljaji sproti popravljal in držal na odmiku 12 do 15 metrov od obrežnega grmovja. Sedel sem na vrtljivem stolu na premcu rafta in veliko potezanko metal poševno navzdol: v luknje med grmovjem, ob potopljene štore, k debelim koreninam mogočnih dreves, ki jim je zelena voda Juramenta spodjedla že lep kos podlage. Padla bi, če ne bi bil pretežni del njene pokončne rasti še vedno krepko zasidran v kopnem delu brega. Metu potezanke na plavajoči vrvici so sledili trije, včasih tudi štirje ali morda še peti kratek, a sunkovit poteg vrvice. V nekaj sekundah se je razdalja med vabo in raftom že tako skrajšala, da je bilo treba muho ponovno dvigniti in jo predložiti na novo obetavno mesto. V začetku sem bil povsem osredotočen na met in prijem ribe, a s pretečeno razdaljo je zbranost popuščala.

Tok reke nas je nosil skozi zeleno nižino, razkošno obraslo s tropskim rastlinjem. Raft je drsel po gladini, zdaj ob levem, zdaj ob desnem bregu dobrih sto metrov široke reke. Met je sledil metu potezanke na obetavna mesta. Nemogoče je bilo pretipati prav vsa. Kot že neštetokrat prej je po kakšni uri in pol tudi tokrat potezanka padla v zatišje med potopljene veje padlega drevesa tik ob bregu. Hkrati s padcem potezanke je sledil prvi poteg vrvice. In takoj še eden. V delčku trenutka pred tretjim potegom se je iz globine zlato rumeno zabliskalo. V preblisku sem še pravi čas zaustavil desnico pred zasekom s palico, ko se je velika potezanka ustavila. Levica je trdo potegnila vrvico skozi obročke in zapičila trnek v koščen gobec dorada. Alejnadrov klic: »Pull, pull,« se je zlil z drugim potegom vrvice in šele nato sem odgovoril s sunkom palice navzgor. Naslednji trenutek se je zlato rumeno telo velike ribe zableščalo v soju vročih sončnih žarkov pod Andi. Sledila sta še dva skoka in že je kolesce pelo muharjevemu ušesu najbolj zaželeno melodijo. V nekaj trenutkih je riba izvlekla vso vrvico in še deset ali petnajst metrov podaljška. V tem času je Alejandro pomaknil plovilo že do sredine reke, daleč stran od nevarnega obrežnega grmovja in ovir, kjer bi zapeti dorado lahko našel rešitev.

Rečni tok nas je kar hitro nosil s seboj navzdol. Ribo sem držal na razdalji 30 do 40 metrov. Skokov zdaj ni bilo, le čvrst stik na krepko upognjeni muharici je kazal trenutno stanje. Oba sva čuvala moči za odločilni del. Čez kakšnih pet minut nas je tok reke prinesel v predel s prodiščem na desnem bregu. Skočil sem v plitko vodo in z brodenjem navzdol krajšal razdaljo do ribe. A tudi dorado se ni predal. Ko je začutil plitvino pod sabo, je zaoral navzdol in skočil. Ne le enkrat, cel rafal skokov je bil. Pričakoval sem nekaj podobnega, a hkrati vedel, da bo s potrpljenjem pri utrujanju in z malo sreče kapitalec na koncu v mojih rokah.

»Poglej navgor po reki,« je rekel Alejandro. Markus in Chrissi, s katerimi smo bili skupaj na ribolovu, sta lovila za nama

Rio Dorado je zgolj rečica,

a v svojih tolmunih in brzicah skriva velike ribe.

ado

Portret zlatega dorada

zbiralnika vode. Tako je Juramento pridobil stalnen pretok 90 m³ vode v sušnem obdobju, v deževnem pa 170 m³. Pred tem ukrepom so bila leta, ko je v suši marsikje ostalo korito reke suho. S stalnim pretokom je oživel z reko povezan turizem. Pojavili so se vodni športi in seveda športni ribolov. Zdaj že kar nekaj agencij ponuja raftanje, dve ali tri tudi v kombinaciji z ribolovom. Ko smo se Markus, Chrissi in jaz kakšno leto poprej začeli pripravljati na ta ribolov, smo stopili v stik tudi z njimi. Po pregledu in analizi več ponudnikov smo si bili enotni, da je verjetno najboljši ribolov resda v goratem predelu bolivijske džungle, a je žal predrag za naše žepe. In tako smo pristali pod Andi na severozahodu Argentine, v provinci Salta. Na Juramentu je dovoljeno loviti dorada tudi z vijačenjem, a vseeno večina ribičev (okoli dve tretjini) lovi to zlato ribo le z umetno muho, kar pomeni in 25 °C pred večerom. Čez dan v oktobru, ko se je temperatura zraka dvignila na 35 °C, čeprav ta mesec ni najtoplejši, smo se občasno kar oblečeni hladili v primernem tolmunu.

Povsod smo videvali jate rib z imenom **sabolo** (*Prochilodus lineatus*), ki so se – podobno kot pri nas podusti – bliskale v rdečkasti vodi, ko so strugale alge po kamenju na dnu reke. Sabolo zraste do osem kilogramov in je komercialno pomembna vrsta v porečju Parana. Hkrati je tudi glavna hrana dorada. Bistro oko mojega mladega, a izkušenega vodnika Joseja je med kamenjem na dnu ali ob obali nezmotljivo našlo želeno ribo. Prvi prijemi dorada so bili zame katastrofalni. Priučenega zaseka s palico ni bilo lahko zamenjati zgolj s potegom vrvice. Prvi dan sem ujel vsega tri manjše dorade v teži do dveh kilogramov, čeprav sem imel prijeme

Ribolov z rafta na reki Rio Juramento

Takšen posnetek ni ravno pogost: dva dorada, 5,5 kg in 4,5 kg, ujeta hkrati.

in prav tam je ribička zapela velikega dorada. Usmerili so se k bregu in pristali malo nad nama. Tako sva oba s Chrissi hkrati imela na vrvici vsak svojega dorada. V naslednjih desetih minutah je sledil srečen konec in obe veliki ribi sta pristali v najinih rokah.

Dorado, uradno **zlati dorado** (*Salminus brasiliensis*, tudi *Salminus maxilosus*), je južnoameriška sladkovodna riba. Živi v hitro tekočih rekah in potokih pod Andi pa tudi v srednjem toku vse do morja. Zraste do 25 kg, običajna teža je dva do osem kilogramov. Je izrazit mesojedec, podobno kot sulec pri nas, v svojem okolju zaseda najvišje mesto v prehranjevalni hierarhiji. Zaradi posegov v okolje in odličnega mesa je populacija ogrožena, marsikje je že izginil. V Argentini je zavarovan, njegovo varstvo pa se razlikuje od province do province. V provinci Salta, kjer smo lovili mi, je povsem zavarovan. Ribolov je mogoč, uplen ne, torej *ujemi & spusti*.

Reka Juramento na severuzahodu ogromne države je dandanes ena boljših voda za ribolov dorada. Populacija se je zelo povečala po letu 1994, ko so v gornjem toku pri kraju El Tunal zgradili dva velika

z velikimi suhimi muhami, posnetkom miši ter potezankami, velikosti 15 do 20 centimetrov, navezanimi na močnih in ostrih trnkih z ušescem. Konica predvrvice – kakšnih 30 centimetrov – mora biti kovinska. Zobje dorada so še ostrejši in močnejši od ščukinih.

Naš prvi stik s to zanimivo ribo ni bila reka Juramento, temveč Rio Dorado. Je majhna reka, bolje rečeno večji potok, ki teče izpod narodnega parka El Rey po subtropski džungli in se izliva v Juramento. Tri dni smo bivali na haciendi bogu za hrbtom sredi džungle. Do reke smo imeli le 12 km, a je terenska toyota za pot po gozdni vlaki potrebovala dobre pol ure. V deževni dobi je trasa neprevozna. Dostop do reke so pred leti naredili gozdarji za spravilo lesa. Rečica je prijetna, ravno prav velika za lov že z brega, čeprav so nekateri tolmuni globoki dva ali celo tri metre. Lov je dovoljen le z muharico. Dnevno smo prelovili kakšnih šest do osem kilometrov rečnega toka, zato so nam bolj kot ribiški škornji prišli prav t.i. »wet wading« – ribiški čevlji in dolge hlače iz hitro sušečega se materiala. Voda je bila prijetno topla, od 22 °C dopoldne

krepko večjih. Naslednja dva dneva sem se že nekoliko prilagodil novemu načinu ribolova in tudi rezultati so bili temu primerni. A vseeno se je Jose še vedno kdaj pa kdaj prijel za glavo ob napačnem zaseku rekoč: »Trout fisherman!« In to ni zvenelo kot pohvala …

Ribolov v džungli ima svoj čar. Ob poti na ribolov smo videli kar nekaj vrst živali, še več pa na večerni vrnitvi v temi. Pot so nam križali tapir, brocket jelen, pecari (vrsta divjega prašiča). Ptiče, vključno s številnimi raznimi vrstami papig, pa smo videvali povsod.

Po treh dneh ribolova v džungli smo se vrnili v civilizacijo v El Tunal, kjer je bila vsa logistika našega organizatorja. Čeprav kar velika naselbina šteje kakšnih tisoč duš, pa ne premore niti poštene gostilne. Za goste je imel naš gostitelj tri solidne sobe s kopalnico in klimatsko napravo, ki je prav prišla tudi ponoči. Hrana je bila za argentinske razmere pod pričakovanjem, a smo to glede na odličen ribolov vzeli v zakup. Ob naslednjem obisku bomo ustrezno pripravljeni tudi po tej strani …

Dr. Jože Ocvirk

Majske prigode

Sredi maja sem imel zobobol. K sreči ni bil hujši, vendar dovolj močan, da je propadel načrtovani ribolov na morju. Rentgenski posnetek je pokazal manjši granulom, možnosti pa puljenje ali daljše zdravljenje. Odločil sem se za slednje. Zob je le zob in dlje kot ga zadržim, bolje bo.

Na morju nič novega

Ko so se težave v ustih nekoliko umirile, sem jo mahnil na Obalo. Če že, potem lovim tam ribe maja in v delu junija, ko pa se začno šolske počitnice in glavnina dopustov, postane ribolov z obale v slovenskem morju čez dan zaradi kopalcev skorajda nemogoč. Nekaj možnosti je le ponoči, ko se dopustniki odpravijo k počitku ali pa si poiščejo drugo vrsto zabave. Septembra in oktobra je na obali znova več prostora in še to bolj čez teden, saj so sončni in topli konci tedna skoraj enako obljudeni kot dnevi v visokem poletju. Nisem želel zamuditi še zadnjega izrazitega plimovanja v maju, temperatura vode pa je tudi že bila okoli 20 °C, torej naj bi bile orade blizu obale in stikale za hrano. Vsaj tako sem si predstavljal.

Najvišji nivo plime je bil napovedan nekako za osmo uro zvečer, zato sem se odpravil šele po kosilu, pot do Portoroža pa mi je vzela kakšno uro. Da sem sestavil dve palici in stojalo, sem potreboval še nadaljnjih dvajset minut. Orade skoraj vedno lovim tako, da so palice z odprto preklopnico na kolescu postavljene na stojalu ali položene na tleh. Laks zataknem za gumico na palici, da ne more prosto padati s tuljave, ko pa riba prime, se laks sprosti. Kadar so palice na stojalu, uporabljam elektronske piskače in si lov še poenostavim, saj ni treba ves čas spremljati dogajanja. Čakam zgolj na pisk, ki največkrat pomeni prijem.

Svoje težke palice za surf in velika kolesca sem zamenjal s peresno lahkimi palicami Shakespeare Agility Flattie, dolžine 3,15 m in težo meta od 30 do 90 g. Menim, da se palica najbolje izkaže s 50-gramsko utežjo, sam pa sem uporabljal 40-gramsko in zlahka dosegel želene dolžine meta. Na mestih, kjer lovim, posebno dolgi meti sploh niso potrebni, saj orade rade pridejo povsem blizu obale. Nekoč sem jih na moje veliko začudenje nekaj ujel dobesedno pod nogami. Za vsak primer pa je vseeno dobro imeti s seboj kakšno palico, s katero je mogoče vreči 100 metrov daleč ali več. Po navadi v našem morju pas kamenja in trave ne sega prav daleč ven.

Moje dolge in dokaj težke palice za surf sem zamenjal s palicami Shakespeare Agility Flattie, dolžine 3,15 m in teže meta do 90 g. Na stojalu so »po kraparsko« čakale na prijem orad.

Orade vedno lovim z odprto preklopnico na kolescu. Laks zataknem za gumico na palici in tako preprečim, da bi nenadzorovano uhajal s tuljave.

Testo na ribji osnovi je dobra vaba za orade. Žal jo imajo rade tudi druge ribe, ki jo hitro snamejo s trnka, zato jo je treba večkrat nadomestiti z novo.

Na tem območju je največ življenja in s tem tudi hrane, s katero se hrani orada. V glavnem so to najrazličnejši rakci, črvi in črvički, školjke in podobno. Tokrat sem za vabo uporabil kos lignja skupaj z glavo in lovkami, kar je bil dober zalogaj. Druga vaba pa je bilo testo iz postrvjih briketov z dodatkom nekaj ribje moke. Tako testo je za orado dobra vaba, ima pa to napako, da na trnku ne zdrži dolgo, še posebno, če ga napadejo vedno lačne male ribe. Ker lov na orado pomeni čakanje, je včasih bolje na trnek namestiti kaj bolj obstojnega, npr. bibija ali školjko, raka in podobno.

Kakorkoli že, v primerjavi z nekaj prejšnjimi ribolovi na morju je nisem nič bolje odnesel. Nič novega torej. Znova sem ostal popolnoma brez prijema. Po kakšnih dveh urah sem potegnil navezo z lignjem iz vode, a lignja ni bilo več. Prav tako je manjkal trnek, ostal je le konec laksa. Kaj se je zgodilo, se mi niti približno ni sanjalo. Ni bilo nobenega potega ali drugega znaka, da se z vabo kaj dogaja. Čar morja pač vedno znova preseneti. Kot sem že zapisal, je treba orade čakati in pri tem imeti obilico potrpljenja. Da o poznavanju terena niti ne govorim,

Izdelava naveze Ronnie (Ronnie rig)

Potreben material in pribor za izdelavo naveze Ronnie

Faza 1: Na trnek namestimo termo skrčljivo cevko primerne dolžine.
Faza 2: Zatem na trnek nataknemo hitro spojko z obročkom.
Faza 3: Termo skrčljivo cevko potegnemo prek sistema toliko, da pokrijemo bobenček vrtivke.
Faza 4: S pomočjo plamena ali vodne pare skrčimo cevko.
Faza 5: Na trnek nataknemo majhno vrtivko, za njo pa še silikonski omejilnik gibanja.
Faza 6: Na vrtivko navežemo kos laksa.
Faza 7: Z iglo za natikanje bojlijev na lasek povlečemo laks skozi bojli tako, da na spodnji strani vrtivka prodre v bojli do svojega spodnjega obročka. Višek laksa stalimo s plamenom vžigalnika, stopljeni del pa pritisnemo ob bojli, da dobimo kapico, ki preprečuje, da bi bojli zdrsnil z naveze.
Faza 8: Položaj, kakršnega zavzame naveza Ronnie pod vodo. Predvrvico obtežimo s šibrico takoj ob vozlu, ki jo spaja z delom naveze, na kateri je trnek.
Faza 9: Dobro je, če si nekaj delov naveze s trnkom naredimo za rezervo.

Faza 1

Faza 2

Faza 3

Faza 4

Faza 5

Faza 6

Faza 7

Faza 8

Faza 9

saj jih ni mogoče ujeti tam, kjer jih ni. Predel ob skladišču soli v Portorožu se mi je že večkrat pokazal za dobrega, in to ne samo za lov orad. Tudi po besedah drugih ribičev, s katerimi sem skozi leta govoril, se na tistem mestu vsekakor splača poskusiti. Uspeha pa ne zagotavlja nihče, še sploh, če se lovi le nekajkrat na leto. V takih primerih je treba imeti zares precej sreče. Vsekakor bom do srede junija vsaj še nekajkrat poskusil, potem pa spet jeseni. Včasih se vprašam, ali se splača. Večinoma ne, ko pa orada končno »potegne«, je vse poplačano. Je pa treba upoštevati naravnost zdravilen morski zrak, kar tudi nekaj velja.

Z dna in gladine

Precej več sreče sem imel znova pri krapih v domačem ribniku. Najprej sem jih nekaj ujel z navezo Ronnie (Ronnie rig), ki sem jo tokrat prvič uporabil in je po dolgem času edina, s katero sem zamenjal svoje enostavne naveze, saj nisem nagnjen k pretiranemu preizkušanju, sploh če tisto, na kar lovim, deluje. Naveza je ena izmed izpeljank naveze, ki ji rečemo naveza 360. Tako se imenuje zato, ker je trnek s plavajočim bojlijem (in zato stoji pokonci kot kobra, ki se brani) gibljiv v vse smeri (360 °). Vaba je obvezno plavajoči bojli, pri tem pa moramo paziti, da je glede na velikost in težo trnka tudi dovolj velik, da trnek drži v pokončnem položaju. Če bi bil premajhen, bi se trnek ulegel na dno, učinek pri zapenjanju ribe pa ne bi bil več tako dober. Kar navezo Ronnie loči od izvirne naveze 360, je predvsem v uporabi običajnega zavitega trnka (kurv shank), pri katerem je zavoj širši in zato ribam prijaznejši. Pri izvirni navezi 360 je namreč v rabi ukrivljen dolgohrbtnik – kosirnik, ki pa v ribjih ustih

Nemška naveza, na kateri je talni bojli. Predvrvico navežemo na trnek z »vozlom brez vozla«, vendar brez laska. Drobno vrtivko in omejilnik njenega gibanja ter bojli namestimo na enak način kot pri navezi Ronnie. Približno 2 ali 3 cm od trnka na predvrvico namestimo svinčeno šibrico.

Tale lep luskinar je pobral plavajoči bojli na navezi Ronnie.

zaradi majhnega zavoja lahko povzroči precejšnje poškodbe. Zato je uporaba takih trnkov na nekaterih kraparskih vodah prepovedana.

Druga naveza, s katero sem poskusil ujeti krapa, je t.i. nemška naveza, ki je sicer namenjena lovu s talnimi bojliji, lahko pa uporabimo tudi plavajoče ali kombinirane (snežak). Na trnek najprej navežemo predvrvico (pletenica v plastičnem ovoju ali navaden laks, lahko tudi mehkejši fluorokarbonski laks) na način »vozel brez vozla«, vendar brez laska. Za tem na trnek namestimo majhno vrtivko, za njo pa še silikonski omejilnik gibanja. Na vrtivko navežemo kos laksa, ki ga skozi bojli potegnemo s pomočjo igle. Nato povlečemo vrtivko nekako do polovice v bojli, pustimo le nekaj milimetrov laksa, preostali del pa odrežemo. Z vžigalnikom ostanek laksa stalimo in s pritiskom nanj oblikujemo kapico, ki onemogoča, da bi bojli zdrsnil z laksa oz. vrtivke. Za vabo poleg običajnih bojlijev lahko uporabimo, kot že zapisano, tudi kričeče obarvane (bolj vidne) plavajoče bojlije. Pri tej navezi pazimo le, da je trnek – obratno kot pri navezi Ronnie – vedno težji od vzgonske sile bojlija. Tako bo trnek v vsakem primeru ležal na tleh, bojli pa na tleh ali pa nekaj milimetrov nad trnkom oz. dnom, kar je odvisno od tega, ali je talni ali plavajoči.

Med lovom sem opazil jato krapov plavati tik pod površino, od časa do časa pa se je kateri pognal iz vode. Zato sem se domislil, da bi jih naslednjič lovil z vabo na gladini. V prihajajočih dneh bo temperatura brez dvoma okoli 30 °C in že zato bo ribolov otežen. Nekaj časa bomo imeli na voljo predvsem zgodaj zjutraj in tja do približno 11. ali 12. ure in potem znova v poznem popoldnevu, če le ne bo preveč vroče in soparno. Čeprav so krapi skoraj vedno dovzetni

Pri lovu na gladini mora ribič ves čas spremljati dogajanje okrog vabe. Po navadi so prijemi nagli – še posebno, če ribe med seboj tekmujejo za hrano.

za hrano z gladine, pa se v vročih poletnih dneh še posebno radi zadržujejo tik pod njo. V poletnem jutru zato ne bo odveč ponuditi jim vabo tudi na gladini.

Za takšen način ribolova je pomembna predvsem vaba, ki mora plavati. Izbor je kar širok: od klasične skorje kruha, na katero je »padlo« dobesedno na tisoče krapov in amurjev, do najrazličnejših plavajočih briketov in bojlijev, briketov iz umetnih materialov in tako naprej. Sam sem tokrat posegel po briketih z okusom govedine in perutnine, ki so namenjeni prehrani psov. Kupil sem jih pol kilograma. S plovnostjo sem malo tvegal, čeprav sem že od prej vedel, da večina teh briketov plava (vsaj nekaj časa) na vodi. Doma sem zato najprej enega položil v kozarec z vodo in opazoval delovanje, da ne bi bil naslednji dan za vodo neprijetno presenečen. Plaval je precej dolgo – vsekakor dovolj za uspešen ribolov – pri tem pa se počasi topil in v okolico spuščal hranilne snovi. »Odlično,« sem pomislil in že naslednje jutro sem bil na bregu ribnika. Kadar lovimo na večji razdalji in z lahkimi vabami, med obvezen pribor spada posebej za ta namen izdelan plovec. Naredil sem si ga sam že pred leti, a sem ga uporabil le enkrat samkrat. Zdaj mi je prišel še kako prav, saj je založenost naših trgovin z njimi precej slaba, še posebno, če se odločimo za ribolov z danes na jutri. Moj plovec je narejen iz balze, je jajčaste oblike z vzdolžno, skozi sredino vgrajeno plastično cevko. Na spodnji del sem namestil obtežilnik, teže 20 g, in spodnjo stran pobarval na belo. Od spodaj je zato manj viden in manj plaši ribe. Zgornjo polovico pa sem pobarval s kričeče rdečo barvo, saj je pomembno,

Tokrat sem za vabo uporabil plavajoče brikete, sicer namenjene prehrani psov, z okusom govedine in perutnine.

PVA-vrečko sem napolnil z briketi in jo skupaj s tistima na trnku vrgel na lovno območje. Vrečka se hitro stopi, prosti briketi pa plavajo v bližini vabe na trnku in vabijo ribe k prijemu.

Krapček se ni mogel upreti okusnim briketom. Ko je pobral vabo z gladine, je naredil precejšen val, potem pa se je še dobro upiral in iskal zavetje tudi med vejami obrežnega drevesa. Na koncu se je vendarle znašel v moji podmetalki in za kratek čas še na suhem.

da je plovec dobro viden tudi na večji razdalji. Za predvrvico sem uporabil prosojen laks, debeline 0,28 mm in dolžine kakih 60 cm, medtem ko je bil glavni laks debeline 0,30 mm. Trnek je bil Gamakatsu specialist #8, ki se mi je zdel še najprimernejši tako po velikosti kot po teži. Na lasek sem namestil dva briketa, kot to storim z bojliji, le da sem moral najprej z drobnim svedrom skoznju zvrtati luknjico. Pravzaprav sem, če odmislim predvrvico, uporabil kar moj »resen« kraparski pribor, ki obsega tudi palico testne krivulje 3,25 lb. Trenutno nisem imel na voljo nič drugega, želja po lovu pa je bila prevelika, zato sem vzel v zakup nekoliko večjo težo, ki sem jo moral držati v roki.

Krape lahko spodbudimo k hranjenju tako, da nekaj plavajočih briketov izstrelimo na lovno območje s fračo. Če pa je razdalja večja, lahko napolnimo PVA-vrečko z briketi, jo nataknemo na trnek z vabo in vse skupaj vržemo na želeno mesto. PVA-vrečka se bo hitro raztopila, sproščeni briketi pa se bodo razporedili okoli vabe na trnku. To je precej učinkovita metoda. Uporabljamo je lahko vedno, tudi ko lovimo na blizu.

Najprej so se na plavajoče brikete odzvale rdečeperke in rdečeoke. Boljšega si skoraj ni mogoče zamisliti, saj takšno čofotanje krapom ne ostane skrito. Po navadi se kmalu pojavijo na kraju dogodka, da preverijo, kaj se dogaja. Tokrat so bili že od samega začetka »nevarno« blizu, saj se je eden pognal iz vode le kaka dva metra od vabe in mi krepko zvišal količino adrenalina. Krap pobere vabo z gladine zelo hitro in odločno, zato mora biti ribič, kot je to običajno pri lovu s plovcem, ves čas na preži. Zaradi golega trnka in velikega plovca, ki povzroči nekaj upora, je upravičeno domnevati, da se riba vsaj malo zapne že sama, a vseeno igra ključno vlogo pravočasen zateg, pa tudi sam ribolov je tako zanimivejši. Ko lovimo na večji razdalji, spremljamo plovec. Če pa je naša vaba postavljena bližje, jo lahko spremljamo neposredno, tako kot muhar spremlja suho muho. Ko riba pobere vabo z gladine in se na gladini pojavi značilen val, ob tem pa se še plovec naglo pomakne v določeno smer, smo lahko povsem prepričani, da je čas za zateg. Vsekakor tudi tu vaja dela mojstra.

V tistem jutru sem bil deležen ribiške sreče v obliki lepega krapa nekje med dvema in tremi kilogrami, ki je hlastnil po briketih na trnku dobre pol ure po začetku ribolova. Boj z zapeto ribo je bil zaradi močnejšega pribora nekoliko krajši. Če se mi riba ne bi vmes še zapletla med veje obrežnega drevesa kakih deset metrov stran, bi bila v podmetalki dosti prej. Nisem hotel biti nasilen in sem raje počakal, da se je sama rešila in zaplavala na odprto. Zatem je bilo delo lahko in kmalu je krap zaplaval naravnost v podmetalko.

To je bilo vse. Lovil sem še kake pol ure, potem pa sem pospravil opremo. Sonce je začelo žgati, jaz pa sem imel še nekaj opravkov. Lepšega ribiškega jutra in začetka dneva si pravzaprav skoraj ni mogoče zamisliti. Zato za prihajajoče vroče dni vsakomur priporočam, naj se poskusi v lovu krapa na gladini ali pa preskusi kakšno novo navezo, kot sta opisani. Na morje pa nikakor ne pojdite brez vsaj ene palice. Kakšna lahka, ki ne zavzema veliko prostora, bo ravno pravšnja.

Lenart Levičar Bahtijari
lenart.bahtijari@t-2.net

BELIČARJENJE IN TALNI RIBOLOV MANJŠIH KRAPOV

Poletje pod Šmarno goro

Jutranje meglice ob ribniku počasi požira vzhajajoče sonce, na vejah cvrči, gladino nedaleč od nas pa s skokom vzvalovi srebrna riba. Bučno rojstvo poletnega dne, toda v naših srcih je mir. Sedimo v zavetju gostega obrežnega zelenja in opazujemo plovček. Tišino preseka piskačevo žvižganje, ki oznani prijem. Zategnemo, na drugi strani vitke palice občutimo težo. Krap se bojuje in rine k dnu; pazimo, da ne zaplava med potopljene veje. Kmalu ga občudujemo na blazini; lep, na dobra dva kilograma ga ocenimo. Izpustimo ga, naj še malo zraste. V tišini, ki je prežeta z ribiškim sladostrastjem, ponovno namestimo vabo, napolnimo krmilnik in ponovimo met. Znova si obetamo prijem, morda večjo ribo, težjega krapa, požrešnega amurja ali kaj drugega …

Poletno beličarjenje in talni ribolov sta zelo vabljiva! Draž ne izvira le iz velikosti rib, ki jih kanimo uloviti, temveč iz lagodnega dopustniškega vzdušja, ki se mu med tem prepuščamo. Smo na počitnicah, skorajda brez skrbi, s prijatelji in polno prenosno skrinjo hladnih pijač (in drugih dobrot, jasno).

Kljub skušnjavam se moramo posvetiti ribolovu, saj smo vendar resni ribiči. Zavlečemo se v grmovje in razmišljamo, kako bi pretentali tisto največjo. S pravo opremo (in srečo pri izbiri revirja) je mogoče tudi utrujanje manjše ribe občutiti na palici kot boj s kapitalnim primerkom.

V Sloveniji poznamo številne ribnike, ki so na videz podobni tistemu v Šmartnem pod Šmarno goro, a le redkokateri od njih je tako poln kot ta, o katerem pišemo. Poletje je pravi čas, da ga obiščemo. Ko se vsaj polovica prebivalcev Ljubljane raztepe po morskih ter gorskih letoviščih in na cestah zavlada mir, se odpravimo tja, kjer nas čakata dober ribolov in mikavno beličarsko ribiško doživetje.

Podatki o revirju

Z ribnikom, ki leži ob vzhodnem vznožju Šmarne gore pri Ljubljani, upravljajo v RD Medvode. Revir meri okoli 6.000 m^2 in je edina stoječa ribolovna voda v njihovem upravljanju, zato zanj skrbijo še toliko bolj. Vodno telo, ki ga poseljujejo krapi, amurji, tolstolobiki, kleni in somi, je umetnega nastanka, napaja ga bližnji potoček Gračenica.

Dnevna ribolovna dovolilnica, ki dovoljuje ribolov na način *ujemi in vzemi*, stane 15 evrov; kupite jo lahko na spletu, v ribiškem domu ob ribniku ter v Gostilni Bencak v Medvodah in Gostilni Bizeljčan v Šmartnem.

Varstvene dobe rib so takšne, kot drugod v Sloveniji, lovni čas je od zore do mraka. Ribolov je mogoč vse leto, le pod ledom je prepovedan. Ribolov je dovoljen le z eno ribiško palico. Od ribolovnih načinov sta dovoljena beličarjenje in talni ribolov, od vab pa

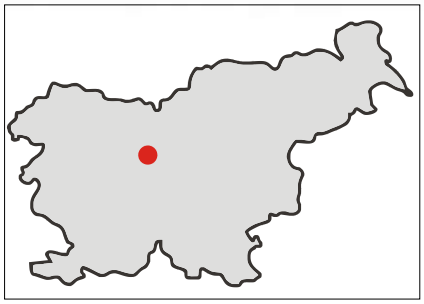

Položaj ribnika v Šmartnem pod Šmarno goro na zemljevidu Slovenije

rastlinskega in živalskega izvora. Uplen krapa, ki tehta več kot 5 kg, je prepovedan, uplen somov pa je dovoljen v neomejeni količini.

Dostop do revirja je preprost. Vsi, ki se boste pripeljali iz smeri Ljubljane, morate peljati skozi vas Šmartno. Pot, ki vodi k ribniku, je jasno označena. Pred ribiškim domom, ki stoji tik ob ribniku, je dovolj urejenih parkirnih mest.

Ribolov

Ribolova smo se lotili malo pred sončnim vzhodom pod krošnjami borovcev na severni strani ribnika. Tam imamo ribiči bržkone več miru, saj je v bližini ribiškega doma lahko precej glasno. Najprej smo pregledali dno revirja in izmerili njegovo globino. V ožini, kjer smo si izbrali ribolovno mesto, smo namerili približno poldrugi meter. Ob bregu smo zaznali precej potopljenega vejevja; pustili smo ga pri miru, a takšne stvari je dobro vedeti, da se pri utrujanju ribe izognemo neželenemu zapenjanju.

Od opreme smo pripravili ribiško palico match in takšno za ribolov s krmilnikom. Prvo so izdelali v ribičem dobro znanem podjetju Daiwa. 3,9 m dolga palica je sicer primerna tudi za izjemno lahek ribolov s krmilnikom; kombinirali smo jo s kolescem istega proizvajalca (model Match Winner) in laksom, debeline 0,18 mm. Vabo smo namestili na trnek Owner številka 4, le-

Ribnik v Šmartnem je majhen, saj meri le dobrega pol hektarja. Kljub temu ribiče čaka pester ribolov krapovcev in zeleno okolje pod vznožjem oblegane Šmarne gore (na fotografiji v ozadju).

Zrno ali dve sladke koruze na lasu je bilo dovolj, da na prijem ni bilo treba dolgo čakati. Ribe so v času po zori dobesedno ponorele, ulove smo zabeležili na manj kot deset minut!

Pri ribolovu s krmilnikom smo uporabili že skorajda odsluženi piskač. Ni lepšega, ko zasveti rdeča lučka in ribič zategne, na drugi strani pa začuti odpor bojevite ribe.

Tudi goska, ki pogosto obišče ribnik, si rada privošči zrno ali dve sladke koruze.

Lovili smo tudi z opremo match. Pri tem se je zelo dobro izkazal plovček angleškega tipa, težak štiri grame.

tega pa neposredno na laks, brez predvrvice. Omenjeni trnek je zelo tanek, kar mu omogoča uspešnejši zasek. Po drugi strani je povečana nevarnost trganja ribjega gobčka, toda pri tako mehki palici in primernem rokovanju se temu zlahka izognemo.

Za ribolov s krmilnikom smo uporabili opremo proizvajalca Shimano. Palica nižjega cenovnega razreda in dolžine 3,6 m z akcijo do 110 g je izjemno robustna. Z njo mečemo napolnjene krmilnike, ki tehtajo tudi 200 g. T.i. »feeder« sistem skorajda vedno kombiniramo z navezo na lasu, kot jo poznajo kraparji, pred njo pa namestimo krmilnik, ki je lahko različnih vrst, največkrat mrežasti. Kompliciranje nam ne gre dobro od rok, zato se pač lotimo enostavnejše poti.

Ocenjevalni list

Revirje ocenjujemo tako, da vsako izmed sedmih kategorij ocenimo z oceno od 1 do 6. Kategorije so ustrezno ovrednotene, kar pomeni, da sta npr. čistoča vode ali ribja populacija pomembnejši kategoriji kot možnost parkiranja ali dostop do vode.

Vodotok: Ribnik v Šmartnem pod Šmarno goro
Revir: Po celotni površini ribnika, brez pritokov in odtokov
Upravljavec: RD Medvode

Kategorije in vrednost (faktor)	Obrazložitev kategorije	Ocena od 1 do 6	Rezultat (zvezdice)
Kakovost vode 0,20	Čistost vode in okolice vodotoka. Splošna senzorična ocena.	3,0	0,6000
Pestrost ribolova 0,10	Ali je na revirju primeren ribolov za začetnike in izkušene ribiče. Pestrost vodotoka s stališča načina ribolova.	3,5	0,3500
Cena dovolilnice 0,10	Ocena razmerja med kakovostjo ribolova in ceno dnevne dovolilnice.	4,0	0,4000
Ribja populacija 0,30	Možnost ribolova več ribjih vrst v različnih letnih časih.	3,0	0,9000
Pristop do vode 0,075	Zaraščenost vodotoka, udobnost pri ribolovu (metanje).	5,0	0,3750
Dostop do revirja 0,075	Prometna povezanost, možnost primernega parkiranja.	6,0	0,4500
Ocena upravljavca 0,15	Dostopnost do pomembnih informacij, odzivnost informacij, odzivnost in prijaznost upravljavca.	6,0	0,9000
		30,5 točk	3,975 zvezdic

Tihožitje z opremo match in luskinarjem zlatih odtenkov. Veselje!

Ni vse v velikosti! Prekrasen zrcalar, ki jih je v ribniku v Šmartnem veliko. Ujel jih bo vsak, kolikor toliko pripravljen in previden ribič.

Med opazovanjem plovčka na opremi match smo napolnili krmilnik. Uporabili smo praškasto mešanico izrazite rdečkaste barve z vonjem jagode in mesa, v katero smo dodali konopljina semena in zrna sladke koruze.

Na ribolovno mesto smo v kratkem času uspeli zvabiti jato takšnih in podobnih krapov. V ribniku živijo tudi večji, menda do teže okoli 10 kg.

V jutranjem ali večernem času je bilo za številne prijeme dovolj, če smo ribolovno mesto pogosto nakrmili. Takšni krapi so prijemali praktično povsod, tik ob obrežnem grmovju, na sredini ribnika, pri dnu ali višje pri vodni gladini …

»Mladički« so v različno dolgih premorih na ribolovno mesto prihajali ves dan, izjema je bilo le obdobje okoli poldneva, ko se je intenzivnost njihovega hranjenja občutno zmanjšala.

Člani RD Medvode so ob ribniku zgradili urejen ribiški dom. V njem se lahko ustavimo tudi, ko ne lovimo. V prijetni senci gostih jelš postrežejo z osvežilnimi pijačami.

V revirjih, med katere sami uvrščamo tudi ribnik v Šmartnem, lovi veliko ribičev. Ulovov željni zahajajo tjakaj na kratkotrajnejše ribolove, najpogosteje za en dan, največ dva. Pri tem ne uporabljajo bojlijev, temveč druge vrste vab, denimo koruzo, kruh, polento (dobra stara šola!). Da bi uspešno lovili krape, ki so že precej naščipkani, si moramo izmisliti kakšen trik in ribam ponuditi nekaj novega. Veliko ribičev meni, da je zato treba imeti krmo, ki je draga. Sami zagovarjamo stališče, da je mogoče z iznajdljivim kombiniranjem dragih in cenejših krmil doseči lep rezultat. Koruzo skuhamo doma, konopljo in druga semena dobimo neposredno od kmeta, pogačo iz stisnjenih bučnic pa pripeljemo iz Prekmurja. V ribiški trgovini moramo kupiti le še z beljakovinami (ali drugimi snovmi) bogate mešanice različnih arom, ki jih nato dodajamo v končno zmes.

V ribniku je precej manjših rib, ki hitro pospravijo vso praškasto hrano. Da bi na krmišče privabili nekoliko večje ribe, moramo v krmo dodati večje kose, denimo različna semena, koruzo, zdrobljene bojlije in tako naprej. Izkažejo se tudi peleti. Grobo mlete mešanice so za krape primernejše. Poleti si lahko privoščimo bolj pisane barve vab in krmila, toda ne za vsako ceno. Ribe so precej previdnejše kot spomladi, ko so hlastale za vsem, kar jim je prišlo pred gobček.

Po rutinskih pripravah opreme smo začeli zelo zmerno krmiti. V praškasto hrano z aromo jagod in mesa smo dodali zrna sladke koruze, konopljina semena in zdrobljene bojlije. Oblikovali smo nekaj krogel in jih zmetali na ribolovno mesto. V vodi je nastal rdečkast oblak, večji delci hrane so obležali na dnu.

Na prvi prijem nismo čakali dolgo. Po približno desetih minutah se je oglasil piskač. Majhni krapi so ob zaseku izredno energični in tudi tokrat ni bilo drugače. Med utrujanjem se je tanka palica zelo upogibala, vendar smo po ihtavem obnašanju ribe vedeli, da ni velika. Krap se je že skoraj zapletel v potopljeno vejevje, a smo ga uspeli rešiti. Zajeli smo ga s podmetalko in na blazini občudovali zrcalarja, težkega okoli kilogram in pol. Sledili so mu še številni drugi, do večera smo jih uspeli ujeti dvanajst. Dobro polovico smo dobili pri dnu, preostale pa višje v vodnih plasteh z opremo match. Če prijemi niso bili več tako pogosti, smo na ribolovno mesto »nastreljali« zrna koruze.

Vtisi

Še preden smo se dobro zavedli, je že tu najtoplejši čas in polovica leta je mimo. Obletnico bodo nekateri obeležili z odpravo v gore ali celo na morje. Poleg morskih rib in elitne divizije sladkovodnih izbrank, med katerimi ne gre izpustiti soških postrvi, potočnic in lipanov, je vredno poskusiti srečo tudi pri beličarjenju ali talnem ribolovu. Ribolov belic in (manjših) krapov je lahko prav tako čaroben kot vihtenje dragih muharic iz najnovejših materialov. Revirjev, ob katerih lahko udejanjamo oba vznemirljiva načina športnega ribolova, je v Sloveniji kar nekaj. Mednje sodi tudi ribnik v Šmartnem pod Šmarno goro.

Pri ocenjevanju revirja smo dobre ocene pripisali pestrosti ribolova, ceni dovolilnice in pristopu do vode, zelo dobre pa dostopu do revirja in oceni upravljavca. Revir je tako dobil 30,5 točke (od 42 mogočih) in končno oceno 3,975 zvezdice (od 6 mogočih).

Pa dovolj besedičenja. Znova moramo pripraviti krmilo, palice, krmilnike in plovce, nato pa se veselimo tihih ribiških uric, ki jih bomo vnovič preživeli ob ribniku, polnem krapov in drugih podobnih ribjih vrst. Tudi vam želimo obilico vznemirljivih poletnih ribiških dogodivščin.

Jure Ušeničnik

V pričakovanju najboljših mladih muharjev z vsega sveta

Po petih letih premora je letos Sloveniji ponovno pripadla čast, da organizira muharsko tekmovanje svetovnega merila. Tokrat bo potekalo 16. Svetovno mladinsko prvenstvo v lovu rib z umetno muho, ki ga razpisuje Mednarodna zveza za športni ribolov z umetno muho (FIPS Mouche), glavni partner tekmovanja pa je podjetje Cortland, znano po širokem izboru najrazličnejših izdelkov za muharjenje.

Savinja (foto I. Holy)

RZS kot članica FIPS Mouche je izvedbo tekmovanja na podlagi prijav podelila trem ribiškim družinam, in sicer RD Šempeter, RD Mozirje in RD Ljubno. Vodja organizacijskega odbora tekmovanja je predsednik RD Šempeter Boštjan P. Zagožen.

Svetovno prvenstvo bo potekalo med 7. in 13. avgustom letos na reki Savinji na petih tekmovalnih sektorjih (RD Ljubno – en tekmovalni sektor – salmonidni ribnik ob ribiškem domu, RD Mozirje – dva sektorja na Savinji, RD Šempeter – dva sektorja na Savinji), za trening pa bodo mladi tekmovalci imeli na voljo še dva posebna sektorja na Savinji. Organizator je prejel prijave 57 mladih muharjev iz trinajstih držav (Belgija, BiH, Kanada, Češka, Finska, Francija, Irska, Norveška, Poljska, Južna Afrika, Španija, ZDA in Slovenija). Prvenstvo bo nedvomno pomembno predvsem za slovensko petčlansko ekipo muharjev mladincev in njenega vodjo Mateja Zlodeja. Naša izbrana vrsta se pridno pripravlja na prihajajoči izziv in seveda si želimo, da bi jim uspelo na domačem terenu doseči tudi vidne uvrstitve v sicer močni konkurenci tujih mladih muharjev.

Tekmovanje bo potekalo v skladu z mednarodnim pravilnikom FIPS Mouche za muharska tekmovanja in dodatkom pravil, ki upoštevajo posebnosti slovenskega ribolovnega režima (veljavne lovne ribe in njihove najmanjše mere). Skladno s to zahtevo je organizacijski odbor v prejšnjih mesecih organiziral usposabljanja z obveznim opravljanjem testa za člane vseh treh ribiških družin, ki so oddale vloge za izvajanje funkcij kontrolorjev in sektorskih sodnikov. Za sámo prvenstvo je organizator pripravil posebno spletno stran http://www.wyffc2017.com/ in tudi aplikacijo za vse uporabnike pametnih mobilnih telefonov. Uradno odprtje tekmovanja bo v ponedeljek, 7. avgusta, ob 18. uri na Šlandrovem trgu v Žalcu, podelitev nagrad najboljšim posameznikom in ekipam pa v soboto, v 12. avgusta, ob 18. uri v Športnem centru Prodnik pri Juvanju.

Kljub izdatnim finančnim in organizacijskim naporom ob pripravi takega dogodka je tovrstno muharsko tekmovanje nedvomno zagotovilo, da se taki revirji vpišejo med svetovne muharske cilje za ribiške turiste. Organizatorji smo zato prepričani, da bo po končanem prvenstvu reka Savinja – tudi njeni manj znani predeli – privabila še več domačih in tujih ljubiteljev muharjenja in lepe narave k preživljanju časa na njenih bregovih.

Vsi ljubitelji muharjenja in seveda vsi drugi ribiči in naši podporniki ste vabljeni, da si ogledate trening (torek 8. avgusta) in samo tekmovanje (sreda – petek) ob upoštevanju navodil organizatorja ter sektorskih sodnikov. Na svidenje na Savinji!

Boštjan P. Zagožen,
Igor Miličić

LOV RIB Z UMETNO MUHO

Srečno, fantje!

Matej Zlodej je bil na tekmi v Radomljah, ki je bila zadnja pred prihajajočim svetovnim prvenstvom, v vlogi vodje tekmovanja, zato sem ga povprašal, kakšna so s tem v povezavi naša pričakovanja. »Že tretje leto sem vodja lige in šesto leto vodja mladinske ekipe RD Ljubno. V osebno zadovoljstvo mi je, da se fantje radi vračajo za vodo, da radi lovijo ribe in da v tem vidijo nek način sprostitve, kajti današnji tempo življenja je zelo naporen. V njih vidim tudi bodoče članske reprezentante in promotorje samega ribolova oziroma muharjenja v Sloveniji. Pričakujem, da se bo skozi tekmovanja tudi povečalo zanimanje mladine nad samim ribolovom. Fantje kot taki se radi primerjajo med sabo in primerjava je tukaj izražena na tekmovalnem področju in končno: zakaj pa ne? Nekateri med njimi bodo imeli možnost tekmovati na svetovnem prvenstvu, kar je za takega fanta velika priložnost in cilj, ki se lahko uresniči. Ribolov je v bistvu neka oblika zasvojenosti, ki, podobno kakor pri drugih športno rekreativnih dejavnostih, v kolikor poteka v okvirih dovoljenega, prinaša pozitivne učinke in rezultate. Če hočeš biti uspešen tekmovalec, moraš biti predvsem garač, ne pa samo sanjač in uživač.

Ekipa za Svetovno prvenstvo šteje pet članov in rezervo. Posredne priprave potekajo že dalj časa, mogoče so se pričele celo dve leti nazaj, predvsem skozi tekmovanja, nekaj malega pa tudi v individualni režiji. Ti fantje, ki so izbrani za reprezentanco, so zagotovo trenutno najboljši .Z njimi bomo v času do svetovnega prvenstva naredili še nekaj več in bolj intenzivnih treningov. Posvetili se bomo tudi psihični pripravi, saj je to del celovitega tekmovalca, gradili bomo ekipni duh, ter poudarjali, da ne obupaš, če ne gre, da vztrajaš in oddelaš tiste tri ure, kolikor traja tekma, maksimalno in do konca.«

To svetovno prvenstvo ne bo samo izkušnja za vas, ampak tudi upanje vseh nas, ki vas bomo spremljali in v primeru morebitnega večjega uspeha tudi ponos, podobno kot pri vseh drugih športnih panogah.

»V to sem prepričan, ker je prvenstvo na domačih tleh, so pričakovanja slovenske ribiške, pa tudi ostale javnosti velika, ampak treba je vedeti, da reprezentance, kakor so ameriška, češka, španska, poljska, … vlagajo neprimerno več sredstev v sam tekmovalni ribolov, tako da je premagati katero od teh za mene že kar velik uspeh. Res pa je, da je tekmovanje na domačih tleh. Vode poznamo; treba bo izkoristiti prednost domačega terena in upati, da fantje posežejo tudi po medalji. Od stroškov, ki jih imamo z reprezentanco, krije RZS 1.100 evrov kotizacije po članu reprezentance, vse ostalo pa je naš osebni strošek. No, nekaj malega dodajo tudi sponzorji.«

Matej Zlodej, predvsem v svojem imenu, kajti za tega sem prepričan, da je dobronameren in iskren, želim tebi in slovenski mladinski reprezentanci veliko sreče in uspeha in vnaprej vam obljubim, da v primeru slabših rezultatov ne bom pljuval po vas. Konec koncev smo skoraj »žlahta« in o njej govorijo slabo samo slabiči.

Tone Škrbec

Ekipa šteje

Seveda me je zanimalo tudi, s kakšnimi občutki se na prvenstvo podajajo naši mladi reprezentanti, zato sem za nekaj trenutkov zmotil njihovo mladostno razigranost. Takole so povedali:

Rok Svetec: »Zaenkrat imam glede svetovnega prvenstva mešane občutke. Če bomo deležni take podpore kot do sedaj, bomo že odlovili svoje. Težko rečem, da je domači teren prednost, saj so že vse pomembne tuje ekipe na trasah in polno trenirajo.«

Matej Čebul: »Tam bom v vlogi napadalca in upam, da se nam bo izšlo.«

Žiga Fijavž: »Vem, da se bomo dobro uvrstili. Trenirali smo dobro. Ekipa šteje.«

Luka Pesjak: »Normalno, da si želim postati del zmagovalne ekipe. Trenerja imamo dobrega, loviti znamo, morebiti potrebujemo samo še malo sreče.«

Lovro Mencinger: »Na svetovnem prvenstvu bom poizkušal kar najbolj uresničiti navodila trenerja in podpreti sotekmovalce iz ekipe. Seveda je to moj in mislim, da tudi življenjski cilj mojih sotekmovalcev – in priložnost je tukaj. Stavim na čim boljši trening v času, ki nam je preostal.«

Tilen Gaber: »Kaj naj rečem? Kot reprezentanca bomo poizkušali doseči čim boljšo uvrstitev.«

Matej Zlodej, vodja lige, in reprezentanti Rok Svetec, Matej Čebul, Žiga Fijavž, Luka Pesjak, Tilen Zamernik in Lovro Mencinger

LOV RIB Z UMETNO MUHO

Pred veliko preizkušnjo

RD Bistrica Domžale je v soboto, 3. junija, gostila 7. in 8. tekmo Državnega prvenstva v lovu rib z umetno muho (DP LRM) v kategoriji U-18, zadnjo pred svetovnim mladinskim prvenstvom, na katerem se bo pomerila tudi naša reprezentanca. Tekmovanja, ki je potekalo na Kamniški Bistrici v Radomljah pod budnim očesom Boža Osolina, se je udeležilo štirinajst tekmovalcev. Prva tekma je potekala dopoldan, potem so tekmovalci zamenjali izžrebana mesta in popoldan nadaljevali z drugo tekmo. Vreme je bilo lepo in voda pravšnja za ribolov. Čeprav je sprva kazalo na dokaj slab in težak ribolov, saj ribe niso bile aktivne, pa tudi glede količine rib iz tistega, kar smo videli ni bilo sklepati kaj boljšega, so tekmovalci pokazali vso svojo zavzetost in znanje. Glede na dane okoliščine so presenetljivo dobro lovili že dopoldan, popoldan pa še bolje, saj so skupaj ujeli več kot 140 rib, daljših od 20 cm, ki so štele za točke. Prevladovala sta šarenka in lipan, pa tudi nekaj potočnih postrvi je bilo vmes. Sodeč po tem, bi v nasprotju s prvim vtisom lahko zapisal, da voda ni prazna, posebno še, če dodam, da so lovili na delu reke v samem kraju na dolžini približno štirih kilometrov. Skratka, tekmovanje je potekalo v športno-tovariškem duhu brez ene same pritožbe. Bravo!

Po končanem tekmovanju sta sledila kosilo in razglasitev rezultatov.

Zmagovalci 7. tekme: prvo mesto Gašper Lužnik, drugo Luka Pesjak in tretje Matej Čebul.

Zmagovalci 8. tekme: prvo mesto Žiga Fijavž, drugo Nejc Pesjak in tretje Luka Pesjak.

Tone Škrbec

Zmagovalci 7. tekme: prvo mesto Gašper Lužnik (v sredini), drugo Luka Pesjak (desno) in tretje Matej Čebul (levo)

Zmagovalci 8. tekme: prvo mesto Žiga Fijavž (v sredini), drugo Nejc Pesjak (desno) in tretje Luka Pesjak (levo).

Luka Pesjak je na tekmi ujel čudovito šarenko, dolgo 55 cm, in Sebastjan Kepic, sicer odličen radijski moderator, ki je bil tokrat v vlogi sodnika, je posnel čudovito fotografijo in o Luku povedal zanimivo zgodbico. Prihaja iz RD Ljubno, čeprav je Sevničan; je odličen ribič in odličen učenec, ki se, kot se za fanta njegovih let spodobi, že sedaj spogleduje s svojo poklicno kariero. Oče je zdravnik in za ta poklic se je odločil tudi sam. Kot dodatno motivacijo pri učenju mu je oče obljubil, da mu bo kupil letno dovolilnico za revirje Zavoda za ribištvo, če bo v šoli odličen. Luka je odličen in si tako prislužil dovolilnico …

Luka Pesjak je odličen ribič in odličen učenec. (Foto: S. Kepic)

SLOVENSKA BISTRICA

Mala šola ribolova

V nedeljo, 28. maja 2017, smo člani Komisije za delo z mladimi ribiči RD Slovenska Bistrica organizirali četrto šolo ribolova za mlade ribiče na ribniku Jernejček pri Zbelovem. Ker je bila šola ribolova za vse mlade ribiče, ne glede na članstvo v RD, smo naredili poudarek predvsem na predstavitvi načinov športnega ribolova.

Po jutranjem zboru, ureditvi formalnosti in pozdravu smo začeli s predvidenim programom: najprej predstavitev domače RD, ZRD, RZS, bonton obnašanja v naravi in nevarnosti za vodo. Nadaljevali smo s spoznavanjem rib in njihovih značilnosti s poudarkom na tistih vrstah, ki jih lahko ujamejo v našem ribolovnem okolišu. Po malici smo nadaljevali z muharjenjem, beličarjenjem in lovom na dnu na las – krapolovom. Velik poudarek smo namenili tudi ribiški etiki in ravnanju z ujeto ribo.

Čas do kosila je hitro minil in slastne pice so bile hitro pospravljene. Po kosilu je sledil skupinski ribolov in mladi ribiči so komaj čakali, da bodo pridobljeno novo znanje preizkusili še v praksi. Ribe sicer niso bile posebno aktivne, a so ribiči kljub temu ujeli nekaj krapov, ploščičev, rdečeperk in celo linja.

Nato je sledilo krajše tekmovanje in tokrat smo mentorji izjemoma dopustili lov na poljuben način, da bi nadebudni ribiči ujeli kakšno ribo več. Čas, namenjen tekmovanju in šoli ribolova, se je hitro iztekel in sledil je zaključek s podelitvijo nagrad mladim udeležencem.

Iskriv nasmešek in hvaležen pogled mladih ribičev ob ujetju ribe ali ob prejemu nagrade na koncu je zadosten razlog, da se mentorji mladih ribičev trudimo in organiziramo aktivnosti za mlade ribiče. Vsaka ura, ki jo mladi preživijo v naravi ob vodi, je v današnjem času neprecenljiva, saj nam jih je uspelo pritegniti stran iz betonskega vsakdana, stran od računalnikov, v naravo, mir in tišino.

Šole ribolova se je udeležilo dvanajst mladih ljubiteljev športnega ribolova.

Konrad Hohler - Rady,
predsednik Komisije za delo z mladimi ribiči RD Slovenska Bistrica

Še malo in na mizah bodo zadišale slastne pice.

Mladi so z zanimanjem prisluhnili mentorju.

Trenutek iskrenega zadovoljstva in veselja

Ujeli smo celo linja.

Čeprav ribe niso bile posebno aktivne, se jih je kar nekaj znašlo v mreži.

RAZMIŠLJANJE O TRETJEM ŽIVLJENJSKEM OBDOBJU IN RIBIČIJI

Za veselje in srečo ni nikoli prepozno

Namesto uvoda

Ležal je na krmi, krmaril in gledal, kdaj se bo pokazal blesk na nebu. »Polovico je imam,« je pomislil. »Morebiti bom imel srečo, da pripeljem domov prednjo polovico. Nekaj sreče bi moral imeti.« »Ne,« je rekel. »Storil si ji silo, ko si šel predaleč ven.«

»Ne bodi neumen,« je rekel na glas. »In ostani buden in krmari. Še veliko sreče utegneš imeti.«

»Rad bi si jo malo kupil, če je kak kraj, kjer jo prodajajo,« je rekel.

»S čim bi si mogel kupiti srečo? Ali bi si jo mogel kupiti z izgubljenimi ostvami, zlomljenim nožem in dvema zdelanima rokama?«

»Lahko bi jo,« je rekel. »Poizkusil si jo kupiti s štiriinosemdesetimi dnevi na morju. Pa bi ti jo bili skoraj prodali.«

Ne smem misliti neumnosti, je pomislil. Sreča je reč, ki prihaja v mnogih oblikah, kdo je more spoznati? Pa vendarle bi jo vzel nekaj v kakršnikoli obliki in plačal, kar bi zahtevali zanjo. Želim si, da bi videl odblesk luči, je pomislil. Preveč reči si želim. Ali to je tista reč, ki si je želim zdaj. Skušal se je udobneje namestiti pri krmarjenju, in po bolečini je vedel, da ni mrtev.

Ernest Hemingway, Starec in morje

Življenje je čudna reč. Zdi se, da je dano samo tebi, ki ga krmariš, upravljaš in živiš. Če pa z njim ravnaš prevzetno, oblastno, samopašno in mu storiš silo, se ti postavi po robu in upre.

Neutrudno me je mati učila spoštljivosti do hrane, sovaščanov, duhovščine, zdravnikov in vsega, kar je bilo pomembno v njenih očeh. O življenju ni govorila drugače, kakor da je trpljenje in sreča. Oh, o njej ni govorila, ampak je zgolj vzdihovala, kakor vzdihuje človek za nečim, kar pripada drugim, pomembnejšim in imenitnejšim od nje. Mislim, da se je zmotila, kakor se dandanes moti vsak, ki dirka skozi življenje, ne da bi se utegnil vsaj za hip ustaviti, ozreti okrog in ugotoviti, kje sploh je. Táko življenje utegne biti res prekratko. Tvoje življenje je vsega spoštovanja vreden dar, ki pripada vsem nam in tudi tebi.

Zadovoljstvo in sreča rodita v vseh letnih časih

Kdo pravi, da moramo biti vsi srečni na enak način? *Jesen življenja po tvoji meri* bi bil kar pravi način poimenovanja sreče in zadovoljstva v starosti, če bi to prodajali in o tem snemali reklame. Pa ni tako, saj starost sama ni zanimivo tržno blago ali produkt, kakor se temu dandanes fino reče, marveč je stanje in tema, o kateri govorimo in premišljujemo čim

Spomin na Državno prvenstvo upokojencev v lovu rib s plovcem 2017

bolj površno in neiskreno, boječ se njenega bistva, ki pomeni slovo. Slovo brez upanja na ponovno snidenje je boleče predvsem vase zagledanim, ki svojo pomembnost merijo po tem, kaj so od življenja prejeli veliko bolj, kot kaj so v življenju dali. Da je človek lahko koristen, ni nikoli prepozno, čeprav gledano drugače: oseba, ki ne živi svoje, ampak tuje življenje, sploh ne more umreti, saj se kot osebnost ni niti rodila. Je že tako prav, da so naši predniki odšli in napravili prostor nam, kot ga bomo nekoč napravili mi, sicer bi bila na tem svetu prekleto velika gneča in lepo vas prosim: kako borne bi bile šele takrat pokojnine …

Če so že naši otroci materialno podivjani, kakor smo bili nekdaj mi, bi vsaj mi lahko kdaj vnuke peljali v park ali nekam na prosto, jim

Ribnik Ledvička

Če z Iga peljete proti Škofljici in pri drevoredu po slabem kilometru zavijete desno, vas cesta pripelje v vas Draga, kjer na desni spodaj za živo mejo iz mladoletnih smrek opazite ribnik. Pravzaprav sta dva manjša in eden večji. Ribniki so last družine Comino. Uredil jih je pokojni oče, ki je imel s tem veliko veselja, saj je zadnja leta svojega življenja vse dneve preživel tam. Zdaj je, kakor kaže, njegovo vlogo prevzela ovdovela gospa. Ribniki so res lepo urejeni in oskrbovani. Zraven je postavljena lesena hiška z verando, kamor se človek lahko umakne pred nalivom ali samo v senco. »Res je, mi smo lastniki ribnikov,« je povedala gosš pa in dodala: »Pravzaprav je lastnik sin Aljaž, ki pa ima svoj posel, ki mu pobere skoraj ves čas. Ribnike upravlja Športno društvo Ledvička, ki smo ga ustanovili prav v ta namen in ima koncesijo. Sprejmemo lahko do petdeset članov. Letna članarina znaša štirideset evrov in za to dobijo člani pravico do desetih ribolovnih dni. Več ribnik ne prenese. Režim lova je ujemi in spusti. Če bi kdo hotel ribo odnesti domov, jo mora plačati posebej, pa ne verjamem, da na leto prodamo več kakor dve ribi Iz tega razloga in ker se ribe v ribnikih tudi drstijo, skoraj da ne vlagamo. Denar od članarine porabimo za hrano in opremo, recimo senčnike, samokolnico, žar in podobno. Člani lahko pripeljejo tudi gosta, vendar morajo tudi zanj izpolniti dovolilnico. Občasno nas obišče ribiška inšpektorica in je s stanjem zelo zadovoljna.«

Zadovoljni so bili tudi upokojenci, saj so v času tekme skupaj ujeli kar dobrih 85 kg rib.

ROMAN SREBRNJAK

Slovo od prijateljev

Opazil sem ga takoj, saj je bil na invalidskem vozičku. Suh, do pasu pokrit z odejo, plašnih oči, ki so begale izpod senčnika čepice, kakor da ne najdejo pravega miru, močnih brkov in tankih prstov, ki so za hip potipali kolesa vozička, kot bi hoteli preveriti, če je vse v redu in se zopet vračali v varen objem naročja. Vsakič, ko sem prišel mimo in ga vprašal, kako gre, je samo tiho rekel: »Gre.« Enkrat sem mu odpel trnek, ki se mu je zapel v brežino. Po dveh tekmah je z ekipo zasedel četrto mesto.

Med nastajanjem tega članka nas je zapustil za vedno. V spominu mi je ostala podoba njegovih oči in fotografija ekipe Savsko naselje, ki sem jo posnel na tekmovanju.

Med nastajanjem tega prispevka se je od nas za vedno poslovil Roman Srebrnjak. V spominu mi je ostala podoba njegovih oči in fotografija, na kateri je še zadnjič s prijatelji iz ekipe Savsko naselje.

Tone Korelec, ribiška duša iz Društva upokojencev Dravlje

Skupni seštevek obeh tekem je prinesel zmago ekipi DU Rakitna.

Jožef Simerl, neutrudni ribiški garač

pokazali cvetice, ptice in nebo. Lahko bi jih odtrgali od sodobnih aparatov namišljenega življenja in peljali na ribolov in svež zrak, namesto da klonimo pred materialno podivjanim časom. Čeprav se globoko v sebi zavedamo napake, z vnuki še tik pred zdajci, še zadnji hip, dirkamo od ene do druge materialno potencialne prostočasne dejavnosti in krademo sebi in njim dragoceni čas. Pa kaj, je že tako, da je vsak sam sebi sreče kovač.

Zveza društev upokojencev Slovenije

Če je od slabih dveh milijonov slovenskih prebivalcev v RZS včlanjenih slabih dvanajst tisoč v štiriinšestdesetih RD – seveda jih redno in občasno lovi ribe vsaj še dvakrat toliko – pa je skupno število slovenskih upokojencev nekaj več kot šeststo petnajst tisoč. Od tega jih je v približno petsto društvih upokojencev včlanjenih okoli dvesto trideset tisoč, zato so upokojenci, gledano po številu svojih članov, ena največjih, če ne največja skupina državljanov, ki so povezani v društva z namenom čim enotnejšega delovanja pri zagotavljanju in ohranjanju njim pomembnih pogojev bivanja. Med take pogoje zagotovo sodi tudi rekreacija, saj izboljšuje fizično in psihično zdravje ljudi v tretjem življenjskem obdobju in je tako iz socialnega in materialnega stališča za vsako državo zelo pomembna. Seveda se upokojenci, tako kot vsi drugi prebivalci, samostojno odločajo o izbiri oblike, načina in intenzivnosti ukvarjanja s športom in rekreacijo. Je pa res, da je med njimi veliko takih, ki si glede na svoj gmotni položaj to težko privoščijo. Tukaj se postavlja vprašanje, kako in na kakšen način lahko ali zmore država za rekreacijo upokojencev poskrbeti bolje in predvsem učinkoviteje. Zagotovo ribolov kot skrb za zdravo prehrano ne more biti glavni cilj, kot način preživljanja prostega časa v zdravem okolju ob sočasni intenzivni preusmeritvi misli iz vsakdanjih težav na nekaj zanimivega pa bi moral biti dostopnejši za vse, ki jih to zanima. Že samo sodelovanje v skrbi za ohranjanje zdravega naravnega okolja in ohranjanje ribjih vrst prinaša koristnost in vpetost v sodobne napredne tokove družbe, kar starejšim veliko pomeni.

Državno prvenstvo upokojencev v lovu rib z plovcem

Že vrsto let ZDUS organizira državno prvenstvo upokojencev v lovu rib s plovcem. Tekmovanje poteka v skladu s tekmovalnim pravilnikom RZS. V prvem krogu tekmovanje poteka v okviru pokrajinskih zvez društev upokojencev v sodelovanju s posameznimi DU in RD. V drugem krogu pa se zmagovalci pokrajinskih tekmovanj pomerijo še med sabo in tako določijo zmagovalca. Letos je Ljubljanska oziroma Osrednje slovenska zveza društev upokojencev organizirala dve tekmi, katerih so se udeležile štiričlanske ekipe DU Rakitna, DU Nove Fužine, DU Dravlje in DU

Vladimir Langus, legenda slovenskih ribiških tekmovanj

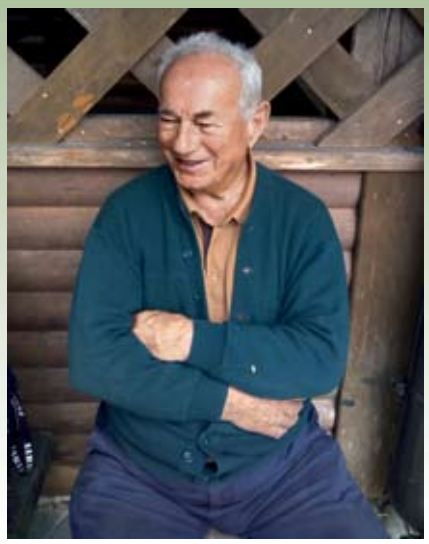

Janez Ramovž je sicer lovec, bil pa je med gledalci in navijači na tekmi v Šmartnem, kjer je kljub svojim triindevetdesetim letom reden obiskovalec.

Janez Pogačar, konjar in ribič

Savsko naselje. Prva tekma je bila 10. maja na ribniku ŠD Ledvička v Dragi pri Igu. V lepem vremenu, mirnem okolju, z obilico rib je potekala brez pritožb v pravem tovariškem vzdušju. Zmagala je ekipa DU Rakitna pred DU Nove fužine, DU Savsko naselje in DU Dravlje.

Druga tekma je bila teden kasneje na ribniku RD Medvode v Šmartnem pod Šmarno goro. V nekoliko težjih razmerah glede števila prijemov je zmagala ekipa DU Nove Fužine pred ekipo DU Rakitna, DU Dravlje in DU Savsko naselje. V skupnem seštevku obeh tekem je prednost, ki si jo je ekipa DU Rakitna priborila na prvi tekmi, zadostovala za zmago, druga je bila ekipa DU Nove Fužine, tretja ekipa DU Dravlje in četrta ekipa DU Savsko naselje. Predstavnik Osrednje slovenske območne ZDU je ekipam podelil medalje in pokale ter jim zaželel uspešno nastopanje na državnem prvenstvu, ki bo tokrat v Radencih.

Ribiči

Toneta Korelca sem spoznal na letni skupščini DU Dravlje, v katerem je zadolžen za ribolov kot eno od prostočasnih dejavnosti, namenjenih članom. Že iz otroštva je ribič. Z rodne Dolenjske ga je življenjska pot pripeljala v Ljubljano, kjer se je včlanil v RD in lovil predvsem takrat, kot pravi, *ko je bil sit ljudi in je pobegnil v naravo*. Dolga leta je bil namreč šofer mestnega avtobusa. Tudi sedaj, ko je v pokoju, ne miruje, kar je mogoče hitro opaziti, saj je vitalen, poln obveznosti in načrtov, ki mu v celoti zapolnijo čas. »Kakor kaže, bom moral nazaj v službo, da bom spet našel več časa za ribolov,« se je pošalil.

Vladimir Langus je z ujetimi 13,13 kg rib na ribniku Ledvička največ pripomogel k prvemu mestu ekipe DU Rakitna. Tekmuje že od leta 1969, ko je postal aktiven član RD Straža - Sava. Bil je predsednik Tekmovalne komisije v RD in ZRD Ljubljana ter slovenske in jugoslovanske tekmovalne komisije. Pred štiridesetimi leti – leta 1977 – je skupaj z ekipo Slovenije osvojil Jugoslovansko prvenstvo. Zdaj je častni član RD Straža - Sava, občasno lovi na ribnikih in redno tekmuje za ekipo DU Rakitna, ki se je že štirikrat uvrstila na državno prvenstvo.

Janez Pogačar se je skoraj vse življenje ukvarjal s kasaškim športom in kariero končal z najhitrejšim kasačem v Jugoslaviji. »Prej nisem imel toliko časa za ribolov – no, saj sem lovil, ampak sedaj mi je ribolov najpomembnejši hobi.« Na tekmi v Šmartnem pod Šmarno goro je tik pred iztekom časa na trnek 18 in 0,12 mm predvrvico zapel krasnega krapa, ki pa ni štel za rezultat, saj ga ni uspel pravočasno spraviti na suho.

Jožef Simerl je tekmoval za DU Dravlje. »Tovrstna tekmovanja niso tekmovanja, ampak predvsem druženja. Skoraj eni in isti že leta tekmujemo, pa se skregamo, ampak bolj prijateljsko, po ribiško in brez zamere. V Ljubljani so samo štiri ekipe upokojencev. V bistvu nismo v DU kot tekmovalci, ampak kot rekreativci, ki imamo radi dobro družbo in naravo. Sem predsednik RD Medvode in vem, da je treba v ribiške vrste pridobivati predvsem mlade, no, pa tudi tisti, ki gredo v pokoj, so dobrodošli, saj v RD sprejemamo nove člane prek celega leta. Zagotovo pa bi radi v svoje vrste privabili več mladine. Živimo v času mobitelov, računalnikov …, kar za mladino ni dobro. Kar pa se nas upokojencev tiče, pa je zagotovo lahko ovira tudi denar ali pa zdravje. DU nam je letos plačalo štartnino, vse ostalo pa financiramo sami.«

Ob pravem času ustaviti konje

Kaj naj za konec dodam sam? Imeli smo se lepo. Zna biti, da bom drugo leto tekmoval tudi jaz, čeravno se mi vsa tekmovanja v lovu na žive živali – tokrat ribe – upirajo. Razumem pa, da veliko večino ljudi tekmovanja na splošno privlačijo, saj konec koncev je tekmovanje temelj kapitalizma, ki mi tudi ni všeč, pa ga prenašam in prenašal ga bom vse dotlej, dokler ne bomo izumili nekaj drugega in boljšega. To nista nekakšen notranji obup in vdaja, ampak zavedanje dejstva, da živim sedaj in tukaj. Nagovoril bom še dva stara ribiška pajdaša. Seveda bi bil najbolj vesel Slavka Česna, ampak to vem, da ne bo šlo. Mogoče bo šel Mohor, a tudi on težko hodi, za druga dva še ne vem, morebiti boš šel z nama loviti ravno ti. Saj bi bilo najbrž bolj humano, če bi namesto ribolova vrgli karte, ampak mene še vedno najbolj zanimata ples in ribe. In vzel bom staro steklenko in svoje prvo Damovo kolesce ali pa se bom odločil za bambusko, ne vem. Mogoče bom odščipnil trnek na začetku zavoja, nataknil nanj malo trše zrno koruze in v vodo zmetal celo škatlo črvov, kakor se spodobi. Kdo mi kaj more, saj je vse, kar ni izrecno prepovedano, dovoljeno. Potem bom lovil svojo veliko ribo in čakal golaž, da bomo ob njem malo poklepetali. Ljudje znajo biti tako neznansko zanimivi, posebno če se nikamor ne mudi in si se vnaprej odločil, da se ne boš prepiral. Zagotovo ne bom ničesar ujel, bom pa dobil največ točk, kar je po pravilniku sicer najslabše, bo pa toliko boljše za vse tiste, ki se še niso naučili, kdaj je dobro ustaviti konje. Pirove zmage niti niso tako slabe, posebno če je »pir« pravi.

Tone Škrbec

Poletje z muharico

V poletnih dneh so za muharje poleg visokih temperatur najbolj problematični še sonce, nizki vodostaji, bistra voda, pomanjkanje ribje hrane in ponekod tudi kisika. Ribolov se po navadi skrajša na zgodnje jutranje ali večerne ure, ko poletna vročina in moč svetlobe malo popustita. Marsikdo dandanes žal ne more izbirati, kdaj bo izkoristil vedno redkejše trenutke prostega časa in se je prisiljen spopasti z omenjenimi neugodnimi razmerami. Za nameček se obdobja v letu, ko so takšne razmere, v zadnjem času le še daljšajo in stopnjujejo. Zato bomo tokrat pisali o muharjenju v najtoplejšem delu sezone.

V prejšnjih številkah smo mimogrede že omenili uporabno opremo in muhe v tem obdobju. Poleg tega je pomembno upoštevati tudi posameznikove želje in možnosti, predvsem pa izkušnje in informacije o revirjih, ki smo jih pridobili v prejšnjih letih. Pri tem mislim predvsem na vodostaj, vrsto hrane, alge in podobno. Poletje ni ravno najboljši čas za raziskovanje novih revirjev ali delov revirjev, ki jih ne poznamo. Primerna nevpadljiva zaščitna oblačila in uravnotežen lažji pribor so vsekakor prednost, ne pa tudi obveznost, saj lahko z malo spremembami uporabimo, karkoli pač imamo. Ena od prilagoditev je na primer daljša predvrvica. Z njo lahko pridobimo veliko, predvsem pri številu predložkov muh posamezni ribi, ne da bi jo pri tem splašili. Lažja in ne prehitra palica je prav tako lahko v veliko pomoč, še posebno, če uporabljamo tanjše predvrvice in trnice, saj jih takšna palica veliko bolje ščiti med utrujanjem. Meti s tako palico omogočajo tudi bolj odprte zanke vrvice, manj zapletanja in nežnejše predložke. Marsikdo obenem uporablja tudi trnice iz fluorokarbona, vendar po mojih izkušnjah pri uporabi tanjših najlonov nisem ugotovil omembe vrednih razlik. Kar zadeva izbiro muharskih vrvic, so mnenja deljena. Osebno raje uporabljam vrvice naravnih barv, če pa je za koga težava vidljivost, lahko ob uporabi prej omenjene daljše predvrvice uporablja vrvice kakršne koli barve. Poleti se je priporočljivo čim bolj izogibati kratkim predvrvicam. Vedno pa uporabimo najdebelejše trnice, ki še prinašajo uspeh.

Če le lahko, izberemo čas dneva, ko je temperatura bolj znosna, saj je takrat tudi ribja aktivnost največja, ker so po navadi vsaj malo časa dejavne tudi žuželke. Če muharimo čez dan, lahko pričakujemo boljšo vidljivost. Žal nas takrat lažje opazijo tudi ribe. Zjutraj, še verjetneje pa zvečer, lahko reke dobesedno oživijo in veliko muharjev že od nekdaj izkorišča omenjeno dejstvo. Tistim, ki se odločajo za ribolov zgolj ob »večernem skoku«, svetujem, naj uporabijo nekoliko močnejši pribor z debelejšimi trnicami. Metanje večjih muh, ki jih lahko uporabljamo zvečer, je veliko lažje, veliko hitreje naberemo dolžino vrvice in konec koncev smo tudi dobro pripravljeni na prijem večjih rib, ki se takrat pogosto pojavijo kar od nekod. Poletne nevihte so čas, ki je za muharje z običajnimi grafitnimi palicami precej neugoden in nevaren. Zato jih je najbolje preživeti nekje ne varnem. Toliko bolje pa je lahko pred nevihto ali po njej, še posebno, če meteorne vode rahlo skalijo sicer zelo bistro vodo. Večkrat pri zahtevnih poletnih razmerah lahko prav nevihte pomagajo in omogočijo zelo dobre ribolove na suhe muhe in tudi potezanke.

Pri izbiri ribolovnih mest ne pozabimo na spodjedena obrežja, še posebno tista, prekrita s travo ali grmovjem. Prav tako so dobra izbira globlji in senčni predeli. Oboji so še posebno primerni tudi za večerne ure, ko nas lahko preseneti kaj večjega. Ponekod, kjer se poleti reka segreje, lahko poiščemo hitrejše curke in prelive, ki poleg kritja nudijo ribam tudi za spoznanje več kisika. V hladnejših alpskih vodah verjetno ne bo tega učinka.

Tudi poleti je primerna podmetalka zelo uporabno orodje, še posebno, če bomo ujeto ribo izpustili. Z njo lahko zelo skrajšamo utrujanje rib povprečnih velikosti tako, da med utrujanjem ribi ne pustimo, da se znajde v svojem okolju oziroma se ne zaveda, kje je kritje in kje je odprta voda. To lahko dosežemo z neprestanim spreminjanjem smeri utrujanja na levo in desno. Posledica je, da je riba lahko dovolj blizu za zajem v zelo kratkem času. Nato trnek brez zalusti samo primemo in ribo lahko izpustimo, še preden se dobro zave, da smo jo ujeli. Seveda to ne uspe vedno, vendar je vredno poizkusiti. Če želimo večje ribe pred izpustom izmeriti, to najhitreje naredimo tako, da imamo na palici pripravljene oznake in med tem ribo nežno držimo v podmetalki v vodi. Oznake so lahko znane razdalje med sestavnimi deli palice ali pa jih posebej za ta namen naredimo sami. Osebno mi je najljubši tanek obroček na spodnjem delu palice, oddaljen petdeset centimetrov od spodnjega dela, ki ga lahko naredimo s pisalom z zlato (ali katero drugo) barvo. Med izdelavo robove predhodno oblepimo z lepilnim trakom in naredimo lep zlat obroček, ki ga med sezono po potrebi večkrat obnovimo. Droben obroček zelo skrajša stik z ribo, predvsem pa v trenutku razreši dvom, ali je bila ujeta riba »zlata« ali ne. V obeh primerih bo riba zelo hvaležna, ko jo bomo hitro izpustili.

Poleti veliko muharjev prisega na ribolov z obale. Sam nisem takega mnenja, saj imam z njim precej slabe izkušnje. Na obali namreč stojimo precej visoko in smo zelo dobro vidni. Ribo za robom pod nami pa po navadi opazimo šele, ko smo jo splašili. Od tod tudi znani učinek »ribolova na nasprotnem bregu«. Ribe so vedno na nasprotnem bregu po navadi zato, ker smo jih tja splašili. S previdnim premikanjem v vodi lahko pridemo ribam precej bližje. To moramo početi počasi in brez sunkovitih gibov. Uporabljajmo čim manj slepih metov. Grmovje, skale in drugo, kar so »ovire v vodi«, kadar lovimo z brega, lahko takrat s pridom izkoristimo v našo korist in se skrivamo za njimi. Če poskrbimo, da smo tudi stalno dovolj nizko, lahko pridemo ribam z lahkoto na razdaljo za neoviran met. Kako in kaj od tu naprej, pa prepuščam vam z željo po čim uspešnejši poletni muharski sezoni.

Tomaž Modic

Izdelava umetnih muh – pri naročilu več kot 10 kosov 30 % popust.

Prodaja pripomočkov za muharjenje.

Servisiranje ribiške opreme, krpanje ribiških škornjev in menjava podplatov (enoletno jamstvo).

GSM: 040/225-516, e-naslov: ribistvo.mozina@gmail.com

Poletni ribolov somov

Nekateri evropski revirji so dobesedno polni teh velikih rib. Zaradi podnebnih sprememb, vlaganja in drugih razlogov jih je v marsikaterem revirju vedno več. V številnih rekah in jezerih, kjer smo nekoč lovili ščuke in smuče, zdaj prijemljejo le še somi. Njihovi razširjenosti smo v evropskih državah priča v različnem obsegu. Počasi se udomačujejo tudi v Sloveniji, Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem pa so že zelo pogosti.

Mnenja glede širjenja populacije somov so med ribiči deljena: nekateri so jih veseli in jih radi lovijo, drugi ne. Kljub velikemu številu teh brkatih sladkovodnih rib pa njihov ribolov pogosto sploh ni enostaven. Da bi nas razveselili s prijemom, moramo prilagoditi način ribolova. Verjamem, da je pomlad najboljša za ribolov največjih somov, toda poleti bomo zabeležili več prijemov. Moj osebni rekord je petnajst ulovljenih somov v enem dnevu (z umetnimi vabami). Navadno jih ujamem od 50 do 100 na leto in v nadaljevanju vam želim opisati, kako.

Avtor sestavka z lepim somom, ki ga je ujel sredi visokega poletja.

Pravilna izbira umetne vabe

V preteklosti sem some pogosto lovil z živimi vabami, zdaj pa se raje osredotočam na ribolov z umetnimi, saj sem ugotovil, da so pogosto učinkovitejše. Predvsem ima ribič pri ribolovu z umetnimi vabami manj skrbi. Z živimi in mrtvimi ribami je pač tako, da jih je treba najprej ujeti, nato pa pazljivo shraniti v primerni posodi. Resda prijemljejo na umetne vabe v povprečju manjši primerki, toda velikane smo ujeli tudi že z voblerji, silikonskimi ribami in podobnimi ponaredki. Od vseh ribolovnih načinov za poletni ribolov somov je verjetno najučinkovitejši vlek iz čolna.

Spomladi bomo lovili težje some, nemalokrat celo trofejne. Poleti bo povprečen ulov nekoliko manjši, a bo zato rib več.

Zmagovalna kombinacija

Dobra stran vleka iz čolna je, da lahko v razmeroma kratkem času prelovimo zelo široko območje. Če najdemo takšno z velikimi jatami manjših rib, smo na dobri poti, da smo našli tudi some. Izbrati moramo pravo vabo, nato pa potrebujemo le še kanček sreče in prijem nam ne bo ušel. V veliko pomoč bo lahko sonar, vendar se znajdemo tudi brez sodobnih pripomočkov.

Pri vleku iz čolna uporabljam motor z notranjim izgorevanjem, seveda tam, kjer je to dovoljeno. Prepričan sem, da zvok in tresljaji, ki jih oddaja, privlačijo some. Pogosto se hitro dvignejo h gladini in vabo popadejo izjemno napadalno. Včasih za premikanje uporabljam tudi vesla in elektromotor, a čez dobrega starega bencinskega ga ni. Ko ga prižgem in se voda srebrno zapeni, spustim vabo približno 20 ali 30 m od motorja, včasih tudi bližje (do 5 m). Ob tem uporabljam GPS-sistem, da nadziram hitrost premikanja. Med ribolovom v povprečju plujem s hitrostjo 4 do 5 km/h, v topli vodi še hitreje, v hladnejši pa počasneje.

Lotevam se dveh preprostih načinov. Ko lovim na slepo, uporabljam voblerje v dolžini od 12 do 22 cm, ki jih vodim nekje na srednji globini. Če vaba zadene dno, takoj dvignem konico palice, zmanjšam hitrost čolna ali malo navijem laks. Ko kljub temu pogosto zadenem dno, zamenjam vabo. Prav nesmiselno je vsakih nekaj minut čistiti rastlinje in druge odpadke z laksa in trnkov. Na tak način prelovim najplitvejša

Na takšne voblerje stavim, ko želim loviti nekje na srednji globini vode.

Pred ribolovom vedno preverite ostrino trnkov. Tope takoj zamenjajte.

Na tole umetno vabo sem ujel dobesedno na desetine somov, kar je opaziti tudi na obrabljenosti laka.

Som zavidljivih mer, ki ga je z umetno vabo ujel prijatelj Jan.

Tudi tega lepotca sem ujel sredi poletja.

in najgloblja območja revirja. Prijem pogosto zabeležim tam, kjer ga sploh ne bi pričakoval. Na slepo v povprečju ujamem od 3 do 5 somov na dan, ko pa so razmere na strani ribiča, tudi do deset. Če somi lovijo na površini, lovim s plavajočimi voblerji, ki se potopijo do pol metra ali največ meter.

Drugega načina se lotim, ko lovim večje primerke somov, ki prav tako plenijo na gladini ali nekje na sredini, vendar tam preživijo v povprečju precej manj časa kot njihovi mlajši sorodniki. Ker je težko ujeti pravi trenutek, ko lovijo tudi največji somi, se jih raje lotim tam, kjer preživijo največ časa – pri dnu ali med različnimi potopljenimi ovirami. V ta namen uporabljam globoko toneče voblerje, s katerimi pretipam vsak kotiček revirja. Pri tem pogosto vodim vabo tako izzivalno, da se zaletava v dno in poleg tresljajev oddaja tudi zvoke ob udarjanju v podvodne ovire. Cilj takšnega početja je spodbuditi soma, da bi prijel, četudi nekje počiva (ali je le bolj počasen). Verjetno ni treba poudariti, da tako izgubimo precej dragocenih umetnih vab, je pa zato znatno večja povprečna teža ujetega soma.

Ko postane vlek iz čolna dolgočasen, se lotim vijačenja. Če na sonarju zagledam več somov hkrati, ki se gnetejo drug ob drugem, ustavim čoln in začnem metati vabe. Presenečeni boste, koliko jih lahko v kratkem času ujamete na razmeroma majhnem prostoru.

Beseda o vabah

Za ribolov somov rad uporabljam različne umetne vabe. Te borbene ribe sem ujel že tako z 2 cm dolgimi blestivkami kot s 27 cm velikimi silikonskimi ribami. Od vseh umetnih vab so se med poletnim ribolovom najbolje izkazali plavajoči voblerji, dolgi od 12 do 22 cm. Na začetku sezone navežem takšne, ki imajo v telesu vgrajeno ropotuljico. Kasneje se jim izogibam, posebno tam, kjer lovi veliko ribičev in so somi plašnejši. Barva vabe je drugotnega pomena.

Ko v nekem trenutku ugotovim, na katero vabo prijemljejo, jo uporabljam kolikor mogoče dolgo oziroma vse do konca ribolovnega dne. Če z menoj lovi prijatelj, vedno uporabljava različne vabe, da bi hitreje ugotovila, na kaj se odzivajo.

Za ribolov v plitvejših delih revirja prisegam na Westin Platypus, dolžine od 16 do 19 cm, Hybrida B1 v dolžini 13 cm, in dvodelni Rapala v dolžini 13 cm. Vsi omenjeni se potopijo do globine od 0,5 do 2 m. Za nekoliko globlje predele uporabim model Salmo Executor, dolžine 12 cm, Rapala Super Shad Rap v dolžini 14 cm, Gloog Ares (12 cm), Westin Rawbait (15 cm) in Rapala BX Jointed Minnow. Za ribolov tik nad dnom navežem naslednje modele: Westin Platypus SW, Salmo Freediver, Salmo Perch, Rapala Deep Tail Dancer in Sebile Koilie Minnow. To so moji priljubljeni voblerji, gotovo pa so še kateri drugi, s katerimi morda uspešno lovite tudi vi. Vsaj toliko kot pravilna izbira umetne vabe so pomembni tudi trnki, ki naj

Za ribolov somov predlagam ribiške palice, dolžine od 225 do 255 cm, z akcijo od 100 do 300 g.

Pri ribolovu somov bo lahko v veliko pomoč sonar.

Kapa sredi poletja? Avgusta so jutra lahko mrzla, a somi se na to ne ozirajo (tudi sam se ne). Za lepe ulove je vredno potrpeti!

bodo zelo ostri. Včasih imajo tudi vabe znanih proizvajalcev zelo tope trnke. Nežno jih potipamo s konico prsta in če se ne zapičijo v povrhnjico, je prav, da jih nemudoma zamenjamo.

Poleg naštetih modelov voblerjev lovim tudi s silikonskimi ribami, blestivkami in drugimi zanimivimi umetnimi vabami. Poletnega ribolova somov se z manjšimi presledki lotevam, vse dokler ima voda vsaj 12 °C. Ko se začne hladnejše obdobje, moramo spremeniti tudi način ribolova.

Beseda o opremi

Za uspešno somijado predlagam ribiške palice, dolžine od 225 do 255 cm, akcije od 100 do 300 g. Sam lovim s pleteno vrvico, ki ima nosilnost vsaj 25 kg. Na njen konec navežem približno meter debelega laksa iz fluorokarbona, ki preprečuje poškodbe glavne vrvice. Somi imajo v gobcu zobe, ki so podobni krtačkam. Z njimi so izjemno učinkoviti in marsikateri slabo pripravljen ribič se je zaradi njih moral posloviti od ulova. Zvezni vozel, ki ga uporabljam za spajanje pletene vrvice in laksa, je najpogosteje t.i. Albrightov vozel.

Ko lovim iz čolna, stojala oziroma držala za ribiško palico niti ne uporabljam. Raje jo imam kar v roki, saj menim, da lažje nadziram prijeme in vodenje vabe.

Najboljši čas za ribolov

Somi so resda najbolj aktivni pozno zvečer, ponoči in zgodaj zjutraj, a ko lovim iz čolna, to ni pomembno. Menim celo, da jih lahko ujamemo kadarkoli, le pravilen način moramo ubrati. Kadar so previdnejši, spravimo vabo takoj k dnu. Ko smo priča visokim vodam, namenimo pozornost predelom ob obrežju. Če opazimo, da hlastajo za ploščiči, takoj zamenjamo vabe in uporabimo takšne, ki so večje in daljše. Ko so somi zelo aktivni in radi prijemljejo, lahko vodimo vabo hitreje kot sicer. Zlasti še poleti. Poskusite in videli boste, da jih lahko lovite tudi sredi najbolj žgoče vročine. Želim vam veliko užitkov pri ribolovu somov in lepo poletje!

Radek Filip
Prevod: Peter Grafenhofer

Maks Marinčič
(1962–2017)

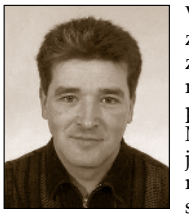

V maju smo zagorski ribiči z veliko žalostjo v srcu na zadnjo pot pospremili našega dobrega dragega prijatelja, ribiča Maksa Marinčiča. Novica o smrti je bila za nas ribiče in druge nepričakovana in boleča, saj je še dan pred smrtjo s prijatelji urejal okolico ribnika v Zagorju.

Maks se je včlanil v našo družino leta 2007. Istega leta je opravil tudi ribiški izpit. S svojo pridnostjo in požrtvovalnostjo ter veseljem do dela v družini je kmalu postal njen ključni in pomemben član. Redno se je udeleževal vseh delovnih akcij, izlovov, poribljavanja. Za nobeno delo mu ni bilo težko prijeti. Bil je tudi strasten tekmovalec. Ribiško družino je zastopal v članski, invalidski in veteranski ekipi. Če mu je le čas dopuščal, ni izpustil nobene ribiške tekme. Rad se je udeleževal družinskih tekem, zadnje čase pa veteranskih, kjer je zastopal družino v zasavski veteranski ligi. Bil je tekmovalec, s katerimi smo radi tekmovali. Nikoli ni pokazal slabe volje, tudi ne na zadnji tekmi, ko mu je v vodo padla mreža čuvarica in so mu ribe odplavale iz nje. Na žalost je s tem izgubil tudi zmago. Bilo je veliko smeha, Maks pa je v šali rekel: »Bom pa drugič bolj previden, saj bo tekem še veliko.« Na žalost je bila njegova zadnja.

Poleg ribolova mu je bilo v veliko veselje obdelovanje in poslikavanje lesa. V ribiškem domu in tudi v nekaterih drugih družinah je na stenah veliko njegovih slik z raznimi motivi. Prav ponosno smo jih dajali pobratenim družinam v darilo. Do podrobnosti je izdelal pokale v obliki rib in vsak tekmovalec, ki je prijel tak pokal, ga je bil zelo vesel. Pokali so bili prava mojstrovina, unikat.

Letos, ko naša ribiška družina praznuje 60 let, je še posebej hotel presenetiti družino s svojo rezbarijo. Na žalost ne bomo nikdar izvedeli, kaj je hotel ustvariti, vemo pa, da bi bilo nekaj posebnega in izjemnega. Za prizadevnost in delavnost v ribiški družini je prejel družinsko priznanje, ob prazniku naše družine pa je bil predlagan za priznanje za zasluge za ribištvo tretje stopnje.

Maksa bomo ohranili v lepem spominu. Bil je pravi prijatelj, iskren, skromen in pošten.

Ob slovesu naj se ti še enkrat lepo zahvalimo za vse, kar si naredil za našo ribiško družino in prijatelje. S svojim delom boš za vedno zapisan v naši ribiški družini. Tvoje lesene rezbarije, slike na stenah pa bodo večni spomin nate. Hvala ti!

RD Zagorje

Franc Kovačič
(1941–2017)

Ribiški tovariš Franc Kovačič je bil velik ljubitelj narave že od malih nog. Želja po skrbi za zdravo okolje ga je vodila, da se je leta 1982 vpisal v našo ribiško družino in bil njen član skupaj neprekinjenih 35 let.

Franc, za tvoje zasluge in delo se ti iskreno zahvaljujemo.

RD Bistrica Domžale

IZ KUHARSKE BELEŽNICE GOJKA ŠKORIČA

Krapov džuveč in babuška v cvičku

Ribnik v Račah je zelo privlačno mesto za organizacijo ribiškega piknika, rački ribiči pa so vedno izjemni gostitelji. Tam je v njihovi prijetni družbi nastalo že veliko izvrstnih ribjih jedi. Zato odločitev, da bomo tam pripravili nekaj jedi iz rib, ni bila težka. Gojko se je odločil, da bomo pripravili dve jedi iz babuške in dve iz krapa. Kuhali smo v začetku junija in tudi vreme nam je šlo na roko, saj je bil prijeten topel dan, a ne prevroč. V tokratni številki predstavljamo bralcem krapov džuveč in babuško v cvičku.

Babuška v cvičku

Krapov džuveč

Za pripravo krapovega džuveča za osem oseb potrebujemo:

- 8 krapovih kotletov (težkih približno 120 g/kos)
- 1 kg sveže paprike (pol zelene in pol rdeče)
- 40 dag paradižnika
- 10 dag čebule
- 5 dag česna
- 20 dag korenja
- 30 dag buč
- 20 dag stebelne zelene
- šopek peteršilja – zelenje
- 30 dag riža
- 3 dl belega suhega vina
- 15 dag bele ostre moke
- 2 dl olja
- 10 dag paradižnikove mezge
- 50 dag pelatov v konzervi
- 5 dag prekajene paprike
- 25 dag krompirja
- sol
- poper

Kotlete krapa posolimo, pomokamo, opečemo ter odstavimo v drugo posodo. Na olju dušimo narezano čebulo, papriko, korenček in krompir. Dodamo narezane bučke, zeleno in paradižnik ter nadaljujemo z dušenjem. Začinimo, nato dodamo paradižnikovo mezgo in pelate. Dodamo riž in nadaljujemo z dušenjem. Ko je riž na pol kuhan, dodamo popečene kotlete krapa in vse skupaj pokrito dušimo še 10 do 15 minut.

Ob jedi priporočamo belo suho vino ali cviček.

Krapov džuveč

Babuška v cvičku

Za pripravo jedi za osem oseb potrebujemo:

- 8 kosov očiščene babuške (težkih približno 120 g)
- pol litra cvička
- liter ribje juhe
- 10 dag čebule
- 10 dag pora
- 5 dag česna
- nekaj vejic peteršilja
- pol šopka drobnjaka
- 50 dag krompirja
- 25 dag moke
- ena limona
- ena mala žlička paradižnikove mezge
- lovorov list
- vejico timijana
- sol
- poper

V ribjo juho damo na kocke narezan krompir, na lističe narezano čebulo, na koleščke narezan por, olupljen česen – cele stroke, ne narezane, nasekljan peteršilj in drobnjak ter preostale začimbe. Ko je krompir na pol kuhan, dodamo kose babuške in nadaljujemo s kuhanjem. V drugo posodo damo cviček, moko in paradižnikovo mezgo. Zmešamo in s tem podmetom zgostimo juho. Kuhamo še deset minut. Preden ponudimo, posujemo z nasekljanim peteršiljem in drobnjakom. Ob jedi priporočamo cviček.

Borut Jerše

SESTAVIL JOŽE PETELIN	EVROPSKA DRŽAVA NA POLOTOKU	MED IZ MANE	REVMATIČNO VNETJE SKLEPOV	SKRAJNI KONEC KOPNEGA	IME IGRALKE ERŽIŠNIK	IZUMI-TELJSTVO	GLAS OB PLOSKEM STOPA-NJU PO TLEH	RACA MLAKARICA (LATINSKO); IZ ČRK: SANA	
DIŠEČA MAJSKA CVETICA									
ATENIN TEMPELJ NA AKROPOLI									
VITKA AFRIŠKA ŽIVAL									STRINA
NERES-NOST, ŠALJIVOST									OPICA Z DOLGIM GOBCEM IN KRATKIM REPOM / LAHKO HLAPLJIVA TEKOČINA / ZLOG V BESEDI KORUZA / MESTO IN REKA V UKRAJINI (IZ ČRK REPIN) / SKRIVNOST
IVANA (LJUB-KOVALNO)				DEL KLASIČNEGA FOTO-APARATA	ZLOG V BESEDI PLAGIAT			EMERITUS (KRAJŠE) / PLAČILO ZA NAJEM STA-NOVANJA	
SKRIVNOST-NO HIMALAJ-SKO BITJE					TIPKE PRI KLAVIRJU				
LJUBIMEC GALATEJE V GR. MITU; TUDI AKIS					VULKAN NA HONŠUJU (iz: KETONA) / ST.RIMSKI PESNIK				POLONA JENKO / 1/3600 URE
KRIŽANKE OSVEŽIJO ZNANJE.	Z MAKOM POSUTO PECIVO	ZUNANJI DEL DEBLA / DEL OZVOČENJA						GLASBENIK DEDIČ / X	
SOGLASNIKA V BESEDI MIZA			SLOVENSKI HARMONIKAR / OTOČJE MED ALASKO IN KAMČATKO						CVEK V ŠOLI / MESTO NA JUGU SICILIJE
MINERAL IMENOVAN PO AVALI						ATLETSKI KLUB / DRAG KAMEN			RDEČI KRIŽ / SODOBNI AMERIŠKI DRAMATIK (ARTHUR) / AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (CHRISTO-PHER) / STARO MESTO NA SEVERU FRANCIJE (PREPROGE)
MERILKA ČASA NA ŽELEZNI-ŠKI POSTAJI									
EDEN OD STARŠEV				ZLOG V BESEDI PANIKA	ONE IN - - - / POGAN			SLOVENSKII OPERNI PEVEC (ERVIN) IZ: NEGRO	
TRAVA TRETJE KOŠNJE (iz črk KAVUN)						POGOST VEZNIK / SREDNJI		SREDSTVO ZA NEGO KOŽE / MEDVEDEK - -	
PISMENKE AZIJSKEGA NARODA (DVE BESEDI)									
REŠEVALNI "ČOLN" PRI NESREČAH V GORAH				MELODIČNI OKRASEK IZ VEČ HITRIH ZAPOREDNIH TONOV				VRTNA LOPA	EMIL SMASEK

Sudoku (japonsko 数独: sūdoku) je logična uganka, katere cilj je zapolniti kvadratno mrežo, po navadi velikosti 9 × 9 s števili od 1 do 9. Vsako število se lahko pojavi samo enkrat v vsakem stolpcu, vsaki vrstici in vsakem manjšem kvadratu, velikosti 3 × 3. V mreži so nekatera števila že *zapisana*. Za rešitev uganke je potreben logičen razmislek, pri težjih pa tudi nekoliko kombinatorike oziroma poskušanja in vračanja.

Tale sudoku je med lažjimi. V koliko minutah ga boste rešili?

	4	3		2			9	
			3			2	8	
5					4		6	
8			4			5	2	
3					9			
		4	2					8
7			1			4		
	9	1	6					7
			8	7	3		1	

Rešitev križanke:

V Koritih (foto anja)